Γραφειοκρατία και «Αντικρατικός» Νεοφιλελευθερισμός

Yavor Tarinski

«Η νεοφιλελεύθερη γραφειοκρατικοποίηση της κοινωνίας και του κρατικού πράττεν φαίνεται πως είναι ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά του σύγχρονου κόσμου, υπερβαίνοντας την ποικιλομορφία των γεωγραφικών, κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών καταστάσεων.»

Béatrice Hibou[1]

Σήμερα, λέγεται πως ζούμε σε έναν κόσμο προσωπικών ελευθεριών, στον οποίο η γραφειοκρατία ανήκει πια στο παρελθόν. Μετά τον Ψυχρό Πόλεμο, οι υποστηρικτές του νεοφιλελεύθερου καπιταλισμού προσπαθούν διαρκώς να πείσουν ότι η γραφειοκρατική διαχείριση εξαφανίζεται μαζί με το κράτος και αντικαθίσταται από τη «χαοτική» ελευθερία της ελεύθερης αγοράς και τον ιδιωτικό τομέα. Αυτή η αφήγηση προωθείται από τη Δεξιά, αλλά η Αριστερά έχει επίσης «μπει στον χορό», προσπαθώντας να συντηρήσει «τα τελευταία γνωρίσματα» της γραφειοκρατίας.

Οι γραφειοκρατικοί οργανισμοί, όπως τους αντιλαμβανόταν ο Max Weber[2], έχουν έξι καθοριστικά χαρακτηριστικά: αυστηρή ιεραρχική δομή, διοίκηση βάσει κανόνων, οργάνωση ανά τομέα εξειδίκευσης, μια «εξωτερική» ή «εσωτερική» αποστολή, σκοπίμως απρόσωπο χαρακτήρα της οργάνωσης, απασχόληση με βάση τεχνικά προσόντα και πάνω απ’ όλα με την προσδοκία της ανέλιξης. Με αυτό το σκεπτικό, συμπεραίνουμε ότι το Κράτος αποτελεί την υπέρτατη γραφειοκρατία.

Αυτά τα γνωρίσματα, όμως, μπορούμε να τα διακρίνουμε με διάφορες παραλλαγές και στο σήμερα, κάτι το οποίο αποδεικνύει ότι ο νεοφιλελεύθερος ισχυρισμός δεν είναι τίποτα άλλο από μια

πλάνη. Ο Ζακ Ρανσιέρ προτείνει, σε έναν διάλογο που είχαμε κάτω από την Ακρόπολη[3], ότι θα πρέπει να αντισταθούμε στην ιδέα αυτή, η οποία αντιλαμβάνεται τον μοντέρνο κόσμο ως το βασίλειο της προσωπικής ελευθερίας και της «αναρχικής» αγοράς.

Ο νεοφιλελευθερισμός, αντίθετα, είναι ένα σύνολο αυστηρών μεταρρυθμίσεων και δογμάτων που επιβάλλονται, συχνά με ωμή βία. Κύριο όργανο επιβολής του είναι το Κράτος, το οποίο χρησιμοποιείται από αυτούς που «διαλαλούν» τον θάνατό του.

Έτσι, στη νεοφιλελεύθερη εποχή, το Κράτος ανασχηματίζεται από μια οντότητα με δικά της εθνικά πολιτικά ενδιαφέροντα, σε κύριο όργανο και θεματοφύλακα των καπιταλιστικών δογμάτων. Τα μέτρα, επίσης, που ο νεοφιλελευθερισμός υπαγορεύει είναι παρόμοια σ' όλον τον πλανήτη, ανεξάρτητως τοπικού σημασιακού πλαισίου. Σε αυτό, συμβαδίζει με τη γραφειοκρατική, απρόσωπη-αποκτηνωτική προσέγγιση.

Όπως μας ανέφερε ο Ρανσιέρ, ο νεοφιλελευθερισμός βασίζεται σε μία παγκόσμια συνταγή, που περιλαμβάνει τη διάλυση των δημόσιων υπηρεσιών και της ίσης κατανομής πλούτου. Προτείνει, έτσι, ότι αντί για νεοφιλελευθερισμό θα πρέπει να μιλάμε για **απόλυτο καπιταλισμό,** μιας και σήμερα έχει πάρει μία «κρατικόμορφη» φόρμα, έναν νέο τύπο γραφειοκρατικής οργάνωσης. Βλέπουμε πως μεγάλες ιδιωτικές εταιρίες και πολυεθνικές οργανώνονται σαν «μικρο-κράτη», με διάφορα επίπεδα επιτηρητών και διευθυντών.

Ο Καστοριάδης, επίσης, αμφισβήτησε το νεοφιλελεύθερο αφήγημα. Δέχθηκε κριτική από πολλούς στην Αριστερά, ότι σκεφτόταν με παρωχημένο τρόπο, επειδή δεν αναγνώρισε ποτέ την υποτιθέμενη εξαφάνιση του Κράτους μέσα στον καπιταλισμό. Αυτό που έβλεπε, όμως, ήταν ότι παρ'όλες τις περικοπές του κράτους πρόνοιας, ο οργανωτικός τύπος της κοινωνίας παρέμεινε επί της ουσίας ο ίδιος. Η ανάλυσή του παραμένει επίκαιρη ακόμα και σήμερα, με τις γραφειοκρατικές δομές να υπαγορεύουν ακόμα την πορεία της ανθρωπότητας:

«[Η] ρητορική της Θάτσερ και του Ρίγκαν δεν άλλαξε τίποτα επί της ουσίας σημαντικό (η αλλαγή στην τυπική ιδιοκτησία μερικών μεγάλων επιχειρήσεων δεν αλλάζει ουσιαστικά τη σχέση τους με το Κράτος), …η γραφειοκρατική δομή της μεγάλης επιχείρησης παραμένει άθικτη [και] το μισό εθνικό προϊόν συνδέεται με τον δημόσιο τομέα με τον ένα ή τον άλλο τρόπο (Κράτος, Τοπικές κυβερνητικές οργανώσεις, Εθνική ασφάλεια)· …Τα μισά ή τα 2/3 των τιμών των αγαθών και των υπηρεσιών που εισέρχονται στην τελική εθνική δαπάνη ορίζονται, ρυθμίζονται, ελέγχονται ή επηρεάζονται με τον έναν ή τον άλλον τρόπο από την κρατική πολιτική, και …η κατάσταση είναι μη αναστρέψιμη (δέκα χρόνια Θάτσερ και Ρίγκαν δεν επέφεραν επομένως ουσιώδεις αλλαγές)».[4]

Επιπλέον, **η ίδια η λογική στην οποία βασίζεται ο νεοφιλελευθερισμός είναι εγγενώς λανθασμένη –ήτοι η ιδέα ότι το Κράτος μπορεί να συντηρείται σε μια ελάχιστη μορφή.** Ο Μάρεϊ Μπούκτσιν, σε μία συνέντευξή του, αμέσως μετά από μια αμφιλεγόμενη συμμετοχή του στο συνέδριο του *Libertarian Party* (ακραίο νεοφιλελεύθερο κόμμα) των ΗΠΑ το 1978, επέμενε ότι η νεοφιλελεύθερη λογική της περιορισμένης, σχεδόν ανύπαρκτης, κυβέρνησης είναι εντελώς λανθασμένη και θα οδηγήσει τελικώς στην αναπαραγωγή των γραφειοκρατικών χαρακτηριστικών, που συνηθίζονται στις κρατικές ιεραρχίες. Σε δικά του λόγια:

«Το πραγματικό πρόβλημα είναι πως το ‘περιορισμένο κράτος’ οδηγεί σταθερά στο απεριόριστο κράτος. Αν η ιστορία και η τρέχουσα εμπειρία θεωρούνται κάποιος οδηγός, εμείς στις Ηνωμένες Πολιτείες, 200 χρόνια πριν, ξεκινήσαμε με την αντίληψη του περιορισμένου κράτους –πρακτικά χωρίς κρατική παρέμβαση– και τώρα έχουμε ένα τερατώδες, σχεδόν ολοκληρωτικό, κράτος. Νομίζω πως οι άνθρωποι που πιστεύουν στον περιορισμένο κρατισμό θα μπορούσαν να ωφεληθούν πολύ από τη μελέτη της λογικής του ίδιου του κράτους και τον ρόλο της εξουσίας ως διεφθαρμένου μηχανισμού που οδηγεί τελικώς στο απεριόριστο κράτος».[5]

Μπορούμε να συμπεράνουμε ότι ο γραφειοκρατικός κατακερματισμός

της ζωής δεν δύναται να τερματιστεί από το υπάρχον νεοφιλελεύθερο σύστημα. Θα αναδημιουργείται συνεχώς με διάφορες, συχνά ημιφεουδαρχικού χαρακτήρα, μορφές. Γι' αυτό, θα πρέπει να δώσουμε έμφαση, όπως κάνει ο Ρανσιέρ, στο να εκθέσουμε την πλάνη, που αναπαράγεται επίσης από πολλούς αντικαπιταλιστές και η οποία βλέπει τον νεοφιλελευθερισμό ως το βασίλειο της προσωπικής ελευθερίας και της χαοτικής αγοράς. Θα πρέπει να αποφύγουμε το ψευδές δίλημμα: «ελευθερία ή ισότητα», που μοιράζονται και η Δεξιά και η Αριστερά. Αντιθέτως, χρειάζεται να επικεντρώσουμε την προσπάθεια στο να κατακτήσουμε και τα δύο με έναν αμεσοδημοκρατικό τρόπο, που θα κάνει τη γραφειοκρατεία παρελθόν.

Σημειώσεις:

1 Béatrice Hibou: *What Is Neoliberal Bureaucracy?* in "The Bureaucratization of the World in the Neoliberal Era". The Sciences Po Series in International Relations and Political Economy. Palgrave Macmillan 2015, p14.

2 www.bustingbureaucracy.com/excerpts/weber.htm.

3 *Ένας Καφές με τον Ζακ Ρανσιέρ κάτω από την Ακρόπολη*, εκδόσεις Βαβυλωνία, Αθήνα, Αύγουστος 2017.

4 Cornelius Castoriadis: *The Castoriadis Reader,* Blackwell Publishers 1997, pp 406-410.

5 reason.com/archives/1979/10/01/interview-with-murray-bookchin/.

Μετάφραση: **Γιάννος Σταμούλης**

Το παρόν κείμενο δημοσιεύεται στο τεύχος της Βαβυλωνίας #20

Η Βόρεια Ελλάδα ως ενεργειακός κόμβος (audio)

Παρακάτω το ηχητικό της εκδήλωσης-συζήτησης: “Η Βόρεια Ελλάδα ως ενεργειακός κόμβος: Τα σχέδια κράτους-εταιρειών και οι επιπτώσεις των αγωγών στις τοπικές κοινωνίες”.

Εισηγήσεις:
Σύντροφος από το Αυτόνομο Στέκι Καβάλας
Αντιεξουσιαστική Κίνηση Κομοτηνής

Η εκδήλωση έλαβε χώρα την Κυριακή 03/03/19 στον Ελεύθερο Κοινωνικό Adelante στην Κομοτηνή.

Ιρανικός ψευδο-αντιιμπεριαλισμός

Rahman Bouzari (Ιρανός δημοσιογράφος)

“Η πρώτη αναγκαία προϋπόθεση για την καταπολέμηση του ιμπεριαλισμού είναι να πολεμήσεις τις ιμπεριαλιστικές σχέσεις στο εσωτερικό.”

Ο αντι-ιμπεριαλισμός εμφανίζεται με διάφορες μορφές στο Ιράν, από σκληρός ως εύπλαστος. Παρ’ όλα αυτά, με την άνοδο των αντιδραστικών δυνάμεων, η ιστορία του αντι-ιμπεριαλισμού στο μετα-επαναστατικό Ιράν συνιστά έναν θρίαμβο του δεύτερου. Η Επανάσταση του 1979, κατά την οποία οι θρησκευτικές δυνάμεις

κατέλαβαν την εξουσία και προσπάθησαν να ανακατευθύνουν τον αντι-ιμπεριαλιστικό διάλογο, έβαλε τέλος στον μακρόχρονο «μήνα του μέλιτος» του Ιράν με την Αμερική. Οδήγησε σε μία παρανόηση των δυτικών διανοούμενων ότι η ιρανική κυβέρνηση βρίσκεται στην πρώτη γραμμή της αντίστασης ενάντια στον αμερικανικό ιμπεριαλισμό. Υπήρξαν, επίσης, κάποιοι ανάμεσα στους κοσμικούς Ιρανούς διανοούμενους που επιδοκίμασαν αυτόν τον αντι-ιμπεριαλισμό -κυρίως το «Tudeh» (το Κόμμα του Λαού) που αποτελούσε θαυμαστή του ιμπεριαλιστικού αφηγήματος της Ισλαμικής Δημοκρατίας, μέχρι που το καθεστώς φυλάκισε και εκτέλεσε τους ηγέτες του το 1983.

Η Κρίση των Ομήρων το 1979 αποτέλεσε σημείο καμπής στις σχέσεις Ιράν-Αμερικής. Εκτροχίασε τον αριστερό αντι-ιμπεριαλιστικό λόγο και τον μετέτρεψε σε μια ρηχή ρητορική ενάντια στον λεγόμενο *μεγάλο σατανά* με το ενοποιητικό σλόγκαν «Κάτω η Αμερική».

Τριάντα χρόνια αργότερα, όταν ο Mahmoud Ahmadi-Nejad ανέβηκε στην εξουσία, ακόμη και κάποιοι δυτικοί διανοούμενοι είχαν την παραπλανητική εντύπωση πως αποτελούσε έναν αριστερό που μάχεται ενάντια στο κυρίαρχο παγκόσμιο σύστημα.

Μια χαρτογράφηση της επανάστασης

Για να καταλάβουμε την ιστορία του αντι-ιμπεριαλισμού στο Ιράν, είναι απαραίτητος ένας αναδρομικός στοχασμός πάνω στην Επανάσταση του 1979. Για να συντομεύουμε, η Επανάσταση έγινε στην αυγή της νεοφιλελεύθερης αντεπανάστασης, που έφερε τη Θάτσερ και τον Ρήγκαν στην εξουσία. Η πρώτη δεκαετία της επανάστασης συμπίπτει με την αλλαγή στην παγκόσμια σκηνή: ο ψυχρός πόλεμος τελείωνε και η Σοβιετική Ένωση κατέρρεε.

Οι αριστεροί και οι αντι-αποικιακοί σε όλον τον κόσμο, οι βασικοί δηλαδή φορείς του αντι-ιμπεριαλιστικού λόγου, υποχρεώθηκαν σε υποχώρηση. Στο Ιράν, η πρώτη δεκαετία ήταν αυτή του ανταγωνισμού ανάμεσα στις δυνάμεις που αναμείχθηκαν στην Επανάσταση του 1979. Ο κυρίαρχος πολιτικός Ισλαμισμός που

προήλθε από αυτήν κατέστειλε όλους τους αντιπάλους, συμπεριλαμβανομένων των κοσμικών αριστερών και τους φιλελεύθερους, καταλήγοντας στη σφαγή του 1988. Κατέληξε σε μια αμφιλεγόμενη νέα τάξη, η οποία αντιτίθεται πολιτικά σε αυτό που προωθεί οικονομικά.

Το καθεστώς ακολουθεί τις οδηγίες της Παγκόσμιας Τράπεζας και την πειθαρχία στο ΔΝΤ, υποτάσσοντας τους εργάτες και τα λίγα συνδικάτα τους, υλοποιεί το πρόγραμμα διαρθρωτικής προσαρμογής, εγκαθιστά τον εαυτό του ως αγορά χαμηλών μισθών για το κεφάλαιο. Η πολιτική οικονομία της Ισλαμικής Δημοκρατίας του Ιράν **τελεί σε συμφωνία με την παγκόσμια τάξη, υπηρετώντας το ένα τοις εκατό της τοπικής ολιγαρχίας που είναι τα πάντα εκτός από αντι-ιμπεριαλιστική.**

Ωστόσο με όρους πολιτικής ρητορικής, παρουσιάζει τον εαυτό της ως αντι-ιμπεριαλιστικό καθεστώς και θεωρείται από τη λεγόμενη διεθνή κοινότητα ως ένα «κράτος-παραβάτης». Οι διεθνείς τακτικές της Ισλαμικής Δημοκρατίας, οι περιφερειακές της συμμαχίες και οι εχθρότητες, που τακτικά μετατοπίζονται ενάντια στο μπλοκ των Ηνωμένων Πολιτείων, Ισραήλ και Σαουδικής Αραβίας για να πυροδοτήσουν τις φλόγες της διαίρεσης Σουνιτών-Σιιτών, μπορούν να εξηγηθούν με αυτούς τους όρους. Το καθεστώς εκμεταλλεύεται την περιφερειακή δημογραφία και την ύπαρξη μειονοτήτων Σιιτών σε κάθε γωνιά της Μέσης Ανατολής. Είναι ειρωνικό πως κάθε δυτική παρέμβαση στην περιοχή βολεύει στην πραγματικότητα την Ισλαμική Δημοκρατία. Καθώς οι κεντρικές κυβερνήσεις καταρρέουν, αυτές οι μειονότητες αναδιοργανώνονται για να βρουν συμμάχους.

Στρατηγική «Ούτε πόλεμος ούτε ειρήνη»

Η διπρόσωπη φύση της Ισλαμικής Δημοκρατίας του Ιράν εκφράζεται με την αρχή «ούτε πόλεμος ούτε ειρήνη» στη διεθνή σκηνή. Πράγματι εμπλέκει τον εξαναγκασμό και τη συνεργασία ταυτόχρονα, αν και η ισορροπία ανάμεσα στα δυο αυτά προσωπεία στην άσκηση της εξουσίας μπορεί να αλλάζει από τη μια περίοδο ή διαχείριση στην άλλη. Οχτώ χρόνια μετά τον πόλεμο Ιράν-Ιράκ,

αυτή η αρχή κατευθύνει τις ιρανοαμερικανικές σχέσεις. Συνιστά μία γκρίζα ζώνη στην οποία η κυβέρνηση μπορεί να χρησιμοποιεί τη σύγχυση αμφίπλευρα: όποτε χρειάζεται, η απειλή του πολέμου έρχεται στο προσκήνιο και επιτρέπει στην κυβέρνηση να εντείνει την εγχώρια καταστολή. Όταν η απειλή είναι ανίκανη να κινητοποιήσει τη διεθνή συναίνεση, η κυβέρνηση μπαίνει σε διαπραγματεύσεις με τη Δύση, χωρίς να περιορίζει το εύρος της εγχώριας καταστολής.

Παρ' όλα αυτά, η κίνηση προς διαπραγμάτευση και ειρήνη σε αυτή την περίπτωση δεν είναι αρκετά δραστική για να κρατήσει τη συζήτηση της απειλής του πολέμου στο τραπέζι. Σαν αποτέλεσμα αντιμετωπίζουμε μια ρευστή, ασαφή, ενδιάμεση κατάσταση στην οποία η κυβέρνηση μπορεί ακόμη να χρησιμοποιεί τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της πολεμικής απειλής καθώς και της μη βιώσιμης ειρήνης και στην εγχώρια και στη διεθνή πολιτική.

Παρά τη γεωπολιτική ασυμμετρία δύναμης ανάμεσα στις ΗΠΑ και την Ισλαμική Δημοκρατία του Ιράν, η συνέχιση της «ούτε πόλεμος ούτε ειρήνη» κατάστασης είναι σύμφωνη με τα συμφέροντα των ΗΠΑ. Επιτρέπει και στους δύο να έχουν επιρροή στην περιοχή, έστω και με πολέμους *δια αντιπροσώπου*. Επιπλέον, υπήρχε παρασκηνιακά μια κρυφή συνεργασία ανάμεσα στους δυο, με σημαντικότερη το σκάνδαλο Ιράν-Κόντρας, που προδίδει την κενότητα του ιρανικού αντι-ιμπεριαλιστικού μεγαφώνου.

Εύκαμπτος αντι-ιμπεριαλισμός

Βλέποντας την όλη εικόνα, είναι δύσκολο να πιστέψουμε την επί δεκαετίες αντι-ιμπεριαλιστική ρητορική της Ισλαμικής Δημοκρατίας του Ιράν. Όπως πάντα, ο ρηχός αντι-ιμπεριαλισμός συνεχίζει να δημιουργεί τους νέους του φορείς. Τα τελευταία χρόνια, μια ανομοιογενής λίστα από δημοσιογράφους, ακτιβιστές των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, δεξαμενές σκέψης, οργανισμούς, πρώην πολιτικούς, πρώην πρέσβεις και Ευρωπαίους ακαδημαϊκούς διαδίδουν, συνειδητά ή άθελά τους, τη ρητορική της Ισλαμικής δημοκρατίας του Ιράν, επικαλούμενοι τον ρόλο της ως

αντιπαραθετικό ως προς τις τις ΗΠΑ.

Αν και με διαφορετικά κίνητρα, συνιστούν ένα μπλοκ ψευδο-αντιιμπεριαλισμού, δαιμονοποιώντας τον πρόεδρο των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ και δίνοντας στην Ιρανική Δημοκρατία του Ιράν ένα ανθρώπινο πρόσωπο. Αυτή η γενιά των μιντιακών ακτιβιστών μένουν κυρίως στο εξωτερικό, είτε έχουν γεννηθεί στην Ευρώπη, στη Βρετανία και στη Βόρεια Αμερική είτε έχουν μεταναστεύσει σε αυτές τις χώρες. Εξιδανίκευαν τις δυτικές δημοκρατίες στις χώρες καταγωγής τους, κατάλαβαν ότι οι φιλελευθερο-δημοκρατικές υποσχέσεις δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητά τους και στράφηκαν σε ένα είδος ρηχού αντι-ιμπεριαλισμού υπερτονίζοντας την ιρανική τους ταυτότητα.

Παραβλέποντας την ιστορία του αντι-ιμπεριαλισμού στο Ιράν -η εθνικοποίηση της βιομηχανίας πετρελαίου του Ιράν από τον Mohammad Mosaddegh- και στην περιοχή, αντικαθιστούν τον αντι-ιμπεριαλισμό με μια επιφανειακή μορφή αντι-αμερικανισμού στο μετα-επαναστατικό Ιράν. **Ο ιμπεριαλισμός, σύμφωνα με αυτούς, δεν είναι ένα στάδιο στην ανάπτυξη του καπιταλισμού παγκοσμίως, αλλά περισσότερο ένας γεωπολιτικός ανταγωνισμός.**

Χωρίς την ψευδαίσθηση για μια πλήρη και διεξοδική αναφορά, παρακάτω σημειώνονται τρία δομικά στοιχεία αυτού του ψευδούς αντι-ιμπεριαλισμού, που συνδέονται μεταξύ τους:

1. Έλλειψη μιας λεπτομερούς δομικής ανάλυσης του ιμπεριαλισμού. Αυτό το είδος αντι-ιμπεριαλιστικής θεώρησης δεν θέτει την παγκόσμια νέα τάξη πραγμάτων υπό αμφισβήτηση, αλλά υποστηρίζει τους ασθενέστερους. Προτιμάται να αποκτήσει η Ισλαμική Δημοκρατία πλεονέκτημα παγκοσμίως και περιφερειακά, παρά να αμφισβητηθούν οι ίδιες οι παγκόσμιες και περιφερειακές σχέσεις που βασίζονται στην κυριαρχία.
2. Αδιαφορία για την αναπαραγωγή των παγκόσμιων σχέσεων εξουσίας, που είναι βασισμένες στον εξαναγκασμό σε τοπικό επίπεδο. Το αποτέλεσμα είναι ένας λόγος που δεν νοιάζεται για τα αστικο-δημοκρατικά δικαιώματα των

πολιτών όπως η ελευθερία του συνέρχεσθαι, η ελευθερία της πληροφόρησης, η ελευθερία έκφρασης. Οι θέσεις όσων τον υποστηρίζουν αντικατοπτρίζουν περισσότερο τις καθεστωτικές δυνάμεις πάρα αυτές των λαών. Δεν έχουν τίποτα να πουν για τους επιτυχημένους αγώνες των περασμένων τεσσάρων δεκατιών, ή για την καταστολή των εργατών, των δασκάλων, των φοιτητών και των γυναικών στο Ιράν. Δεν στέκονται απλώς σιωπηλοί απέναντι στους σύγχρονους αγώνες στο Ιράν, αλλά, δεν μπορούν, επίσης, να παράσχουν εμπειρικά στοιχεία από την εσωτερική πολιτική στους διανοούμενους και στους ακαδημαϊκούς ανά τον κόσμο.

3. Το τρίτο στοιχείο έχει να κάνει με τις διεθνείς σχέσεις του κράτους. Όλο κι όλο, αυτό που κάνουν είναι να συζητούν για τους γεωπολιτικούς ανταγωνισμούς στην περιοχή και για τον εξισορροποιητικό ρόλο της Τεχεράνης, που σημαίνει ότι αμελούν τη διεθνή αλληλεγγύη που υπάρχει ανάμεσα στους λαϊκούς αγώνες στην περιοχή. Ο κρατικός τους διεθνισμός οδηγεί σε μια απλουστευμένη περιγραφή των περιφερειακών χωρών και προσπαθούν να αποδείξουν ότι οι ΗΠΑ δεν είναι και πολύ καλύτερες από αυτές τις χώρες. Αντί να επιμένουν στην αλληλεγγύη και την ισότητα για όλους στη Μέση Ανατολή, εστιάζουν στις ασυμμετρίες ανάμεσα στις κυβερνήσεις της Μέσης Ανατολής, ζητώντας την ηγεμονία μιας έναντι της άλλης.

Κάνοντας αυτά, περιορίζουν τον αντι-ιμπεριαλισμό σε αντι-αμερικανισμό, και έπειτα σε αντι-τραμπισμό, το οποίο θα είχε νόημα αν τον τοποθετούσαν στην ιστορία του καπιταλιστικού ιμπεριαλισμού και όχι απλώς στο επίπεδο των κυβερνήσεων των ΗΠΑ. Στο επίπεδο της εσωτερικής πολιτικής της Τεχεράνης, κάνουν έναν διαχωρισμό ανάμεσα σε δυο ομαδοποιήσεις του καθεστώτος, τους σκληροπυρηνικούς και τους ρεφορμιστές, μη δίνοντας προσοχή στην άκαμπτη δομή της Ισλαμικής Δημοκρατίας του Ιράν. Η πολιτική τους υποκρισία αποκαλύπτεται καθώς παρέμειναν σιωπηλοί στις κυρώσεις του Ομπάμα στο Ιράν, όταν ο Ahmadi-Nejad ήταν στην εξουσία.

Ποια διαμάχη;

Ο ρηχός αντι-ιμπεριαλισμός υπερθεματίζεται με τον τρόπο που η Ισλαμική Δημοκρατία βλέπει και παρουσιάζει συνήθως τον εαυτό της στον υπόλοιπο κόσμο, παρ' όλο που αυτό αποτελεί περισσότερο την ύφανση ενός μύθου παρά το φανέρωμα της αλήθειας. **Η πιο γενική αλήθεια είναι ότι η Ισλαμική Δημοκρατία και οι ΗΠΑ είναι, πάνω απ' όλα, ιδεολογικά συμπληρώματα η μια της άλλης. Τροφοδοτούν η μια την άλλη ιδεολογικά.**

Χωρίς την εγχώρια δεσποτική πολιτική της Ισλαμικής Δημοκρατίας που εμφανίζεται ως δημοκρατία, καθώς και τις αυτοκρατορικές της τακτικές στην περιοχή, η αμερικανική επιθετικότητα ως «άξονας του κακού» θα εμφανιζόταν κενή. Και με την ίδια λογική, όμως, χωρίς την ιστορία των αμερικανικών στρατιωτικών επεμβάσεων στο Ιράκ, το Αφγανιστάν, τη Συρία, καθώς επίσης τη σκοτεινή ιστορία των πραξικοπημάτων στη Λατινική Αμερική, το Ιράν και οπουδήποτε αλλού, η Ισλαμική Δημοκρατία δεν θα είχε βάση για αντιδραστικό αντι-αμερικανικό λόγο.

Αυτό δεν σημαίνει ότι είναι ανάλογες δυνάμεις αλλά ότι, για να κερδίσει τον έλεγχο και να υπερισχύσει στην παγκόσμια οικονομία, η αμερικανική κυριαρχία χρειάζεται μια πολιτική εξαίρεση, μια αντίπαλη χώρα εκτός του πολιτισμένου κόσμου σε αντίθεση με την οποία συγκροτείται το σύνολο του καπιταλιστικού πολιτισμού. Αν και μετατοπίζεται συνεχώς τις τελευταίες δεκαετίες, από τον Saddam Hussein στον Muammar Gaddafi, η Ισλαμική Δημοκρατία ήταν πάντοτε η κύρια εξαίρεση που καθιστούσε την αμερικανική κυριαρχία δυνατή.

Οι θρησκευτικές κυβερνήσεις του Ιράν και του Ισραήλ συμπληρώνουν, επίσης, η μια την άλλη με τον ίδιο τρόπο. Όπως έχουμε δει, κάθε δομική αλλαγή στη Μέση Ανατολή, αυτό που οι αραβικές επαναστάσεις πάσχισαν να πραγματοποιήσουν, απαντήθηκε από το Ισραήλ με απεχθές τρόπο. Φαίνεται πως η επιβίωση του Ισραήλ στην περιοχή είναι συνυφασμένη με την τρέχουσα κατάσταση της Ισλαμικής Δημοκρατίας σε σχέση με τη Χεζμπολάχ και τη Χαμάς.

Οπότε η πραγματική διαμάχη δεν βρίσκεται ανάμεσα στο Ιράν και τις ΗΠΑ, αλλά ανάμεσα στους φτωχούς ανθρώπους της Μέσης Ανατολής και τους διεφθαρμένους ολιγάρχες ηγέτες και στην περίπτωση της Ισλαμικής δημοκρατίας ανάμεσα στους Ιρανούς και την πλουτοκρατική ολιγαρχία της Ισλαμικής Δημοκρατίας. Είναι μια διαμάχη που περιγράφεται καλύτερα από τους φτωχούς των αστικών κέντρων στις αραβικές επαναστάσεις -αυτές οι μάζες που ρίχτηκαν στους δρόμους της Αιγύπτου, της Τυνησίας, της Συρίας, κλπ., το 2011- σε αντίθεση με την πολιτική του Συμβουλίου Συνεργασίας του Κόλπου. Αξίζει να θυμηθούμε ότι όταν οι Ιορδανοί άρχισαν να διαδηλώνουν προσφάτως ενάντια στα μέτρα λιτότητας τον Ιούνιο του 2018, τρία αραβικά κράτη του Κόλπου υποσχέθηκαν 2.5 δισεκατομμύρια δολάρια βοήθειας προς την Ιορδανία ώστε να σταθεροποιήσει το βασίλειο και να καταπνίξει το λαϊκό κίνημα των νέων.

Για αυτά τα κράτη του Κόλπου και τις διεφθαρμένες θεοκρατικές απολυταρχίες πολύ λίγα μπορούν να ειπωθούν. Αλλά οι υποστηρικτές του ρηχού αντι-ιμπεριαλισμού χρειάζεται να απαντήσουν σε μια σειρά κρίσιμων ερωτημάτων. Προσπαθούν να κάνουν καμπάνιες αλληλεγγύης στους διάφορους αγώνες στην περιοχή; Υπερασπίζονται την πρακτική ελευθερία της συνέλευσης, των συνδικάτων, των κομμάτων και ούτω καθεξής σε απολυταρχίες όπως του Ιράν; Ξεκινούν να συλλέγουν υπογραφές και να παίρνουν πρωτοβουλίες με τη βοήθεια διανοούμενων και ανεξάρτητων ακτιβιστών ενάντια στους νόμους διακρίσεων στην Ισλαμική Δημοκρατία, κυρίως στην υποχρέωση των γυναικών να καλύπτουν τα πρόσωπά τους; Μάχονται ενάντια σε ένα θρησκευτικό, σεξιστικό, εθνοτικό, πολιτικό, καθεστώς απαρτχάιντ, ανεξάρτητα από το αν υπερασπίζονται τη μια ή την άλλη τάση της Ισλαμικής Δημοκρατίας; Συμφωνούν ότι το πυρηνικό πρόγραμμα είχε δυσβάσταχτες συνέπειες, οικονομικά και πολιτικά στις ζωές των απλών Ιρανών; Υποστηρίζουν τη λαϊκή προσπάθεια παρεμπόδισης αυτού του προγράμματος πέρα από τη διεθνή διαμάχη διεφθαρμένων πολιτικών;

Αν κάποιος αφήσει στην άκρη την κρατοκεντρική οπτική,

συνειδητοποιεί ότι ο μόνος τρόπος να αποφευχθεί περαιτέρω κλιμάκωση στην περιοχή δεν είναι μια συμφωνία ανάμεσα σε κυβερνήσεις, αλλά, αντίθετα, μια δυνατή αντίσταση από τα κάτω ενάντια στο πυρηνικό πρόγραμμα.

Η λαϊκή δράση στο Ιράν δεν αποτελεί κάποιον μυστηριώδη σχηματισμό. Υπήρξε αποφασιστική, τουλάχιστον την τελευταία δεκαετία, από το 2009 καθώς και στις διαδηλώσεις του 2017, 2018. Από τις διαδηλώσεις του 2017, έχει πάρει τη μορφή καθημερινού ακτιβισμού σε όλη τη χώρα. Το τελευταίο παράδειγμα αυτής της δράσης μπορεί να βρεθεί στον πρόσφατο λόγο του Esmail Bakhshi, ενός εκπροσώπου των εργατών του συγκροτήματος Haft Tappeh Sugar Cane. Έπειτα από μακρές διαδοχικές απεργίες, ο ίδιος επέμεινε στη δημιουργία ανεξάρτητων εργατικών σωματείων ως τη μόνη διέξοδο από την τρέχουσα άσχημη κατάσταση.

Με μια τέτοια λαϊκή δράση, χτίζεται μια δομική αλλαγή στο σημερινό Ιράν. Ένα δημοκρατικό Ιράν, μια δημοκρατική ας ελπίσουμε περιοχή, απελευθερωμένη από τις καπιταλιστικές σχέσεις διεφθαρμένων και ολιγαρχών βασιλιάδων, θα είναι σε θέση να αντιμετωπίσει τον καπιταλιστικό ιμπεριαλισμό. **Η πρώτη αναγκαία συνθήκη στη μάχη ενάντια στον ιμπεριαλισμό είναι να πολεμήσεις τις ιμπεριαλιστικές σχέσεις στο εσωτερικό.** Ο Τραμπ δεν είναι τίποτα άλλο εκτός από ένα φλύαρο ανδείκελο στην υπηρεσία της αμερικανικού τύπου εταιρικής δημοκρατίας. Για να πολεμήσει κάποιος τον Τραμπ, θα πρέπει πρώτα να πολεμήσει τους δικούς του εγχώριους Τραμπ.

ΠΗΓΗ

Μετάφραση: Σοφία Παπαγιαννάκη

Υπόμνημα φωτογραφίας: Ο Ανώτατος Ηγέτης του Ιράν Ayatollah Ali Khamenei απευθύνεται σε χιλιάδες εθελοντικών δυνάμεων (Basij) στο στάδιο Azadi, Τεχεράνη, Ιράν, 04/10/2018.

Χρήστος Ζυγομαλάς (1951-2019): Ένας πλην-θέτης εξομολογείται

«Στην Αθήνα δεν μπορείς μια στιγμή να την βρεις.
Σου τα πρήζουν οι οπαδοί, σου τα πρήζουν οι αρχηγοί.
Σου τα πρήζουν οι ειδικοί και οι κρατικοί φορείς.
Σε μια πόλη σαν κι αυτή είναι όλοι τους χαζοί.
Ποιος τα παίρνει όλα αυτά τα καταναλωτικά σκατά.
Σε γουστάρω βρε μουρλή κι απ' το κόμμα πιο πολύ.
Χτες τη βρίσκαμε κι οι δυό και μας φέραν το εκατό».
«Στην Αθήνα δε μπορείς»
Χρήστος Ζυγομαλάς (Εξάρχεια, 1979)

Την Τετάρτη 30 Ιανουαρίου έφυγε από τη ζωή, σε ηλικία 68 ετών, ο Χρήστος Ζυγομαλάς. Πρώτος τροβαδούρος των Εξαρχείων, συνοδοιπόρος του Νικόλα Άσιμου, γλύπτης, ζωγράφος, ποιητής, συγγραφέας και τραγουδοποιός. Το καλοκαίρι του 2008 είχε μιλήσει για το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον, με αφορμή την επιστροφή του μετά από χρόνια, στην εφημερίδα «ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ» (Ιούλιος-Αύγουστος, τχ. 46). Ακολούθησαν, μεταξύ άλλων, οι εμφανίσεις του στο διεθνές αντιεξουσιαστικό φεστιβάλ B-FEST και η έκδοση του βιβλίου του «Η Μπαλάντα της Πλατείας»). Τη συνέντευξη πήρε ο Τάκης Άκος:

«Β»: Συστήνοντας το Χρήστο Ζυγομαλά στους νεώτερους, να ξεκινήσουμε από το τι γινόταν τότε;

Όλα ξεκίνησαν από τις πρώτες παρέες που σύχναζαν στο Octapus Press του Τεό Ρόμβου, στην Κωλέττη. Το 1976 ανάψαμε μια φωτιά στου Στρέφη και μετά η φωτιά έγινε «πυρκαγιά» στην πλατεία το χειμώνα του '76 προς '77 όπου και οι πρώτες συλλήψεις και η

πρώτη δίκη αναρχικών που τελικά αθωώθηκαν.

Το ’78 προς ’79 στέκι γίνεται η υπόγα του Άσιμου, στην οδό Αραχώβης 41, όπου εκεί δημιουργήθηκε η Exarcheia Square Band. Εγώ τη βάφτισα έτσι από ένα κάντρυ ροκ τραγουδάκι της εποχής, το Washington Square. Οι δύο πόλοι της μπάντας ήμασταν ο Νικόλας κι εγώ με τους υπόλοιπους μουσικούς να εναλλάσσονται. Ο χαρακτήρας της μπάντας ήταν μια μουσική κολλεκτίβα. Ακολούθησε η πρώτη συναυλία στο θέατρο Αλάμπρα. Σκηνές ροκ με βρισίδια, αβγά και καυγάδες. Η μπάντα με μένα και τον Άσιμο -οι άλλοι είχαν αποχωρήσει- κράτησε έξι χρόνια.

Το ’79 παίξαμε στο «Σούσουρο» στην Πλάκα με πολλά ευτράπελα, ξεροκόμματα επί σκηνής κλπ. Το 1981 μας βρήκε να παίζουμε, να ξενυχτάμε και να κάνουμε φιλοσοφικές συζητήσεις με τον Ηρακλή Τριανταφυλλίδη και τον Γιώργο Γαβαλά στην υπόγα του Νικόλα προσπαθώντας να τον συνεφέρουμε από τη δεύτερή του κατάπτωση, η πρώτη ήταν πριν το ’78 και η τελευταία η μοιραία.

Το χειμώνα του ’82-’83 συνεχίσαμε στο «Τάδε Έφη» της οδού Λυσσίου, επίσης στην Πλάκα, από όπου και η σπάνια αφίσα η οποία είναι η παρακαταθήκη μας ως δυο πλην-θέτες που αποτυπώνει τη θέση μας έναντι όλων. Ήμασταν αναρχοατομιστές, είχα γοητευτεί από τον Στίρνερ και παραμένω αναρχοατομιστής ως ξεχωριστός άνθρωπος -άτομο στη μοναδικότητά του που συνεργάζεται με άλλους ανθρώπους- άτομα χωρίς μικροαστικούς ανταγωνισμούς, άναρχος και όχι πολτοποιημένος αριθμός. Ακολουθούν απλές καταγραφές σε δυο κασέτες των τραγουδιών μου, το 1981, «Το ξενέρωμα» και «Η πολιτεία».

«Β»: Πάμε στο σήμερα. Τώρα μπορείς «στην Αθήνα να τη βρεις»;

Επ’ ουδενί. Στην επαρχία όπου ζούσα υπάρχει κατινιά, κουτσομπολιό και ρουφιανιά. Μόνο εδώ στα Εξάρχεια που σήμερα είναι ο τελευταίος θύλακας ελευθερίας, δεν έχεις τον στιγματισμό της διαφορετικότητας, ούτε και τον ρατσισμό που επικρατεί στις άλλες γειτονιές κι έτσι όλο φεύγουμε από τα Εξάρχεια και πάλι εδώ γυρνάμε. Στο χώρο πιο παλιά τα πράγματα

ήταν πιο πλατειά, μοιάζουν περιορισμένα σε μια πολιτική πλευρά, ενώ θα έπρεπε να υπάρχουν περισσότερες απόψεις. Το μότο μου είναι όχι στη βία, ναι στην κοροϊδία, κατά το γνωστό σύνθημα «ένα γέλιο θα σας θάψει».

«Β»: Πέρα από τα δικά σου τραγούδια παίζεις τα ρεμπέτικα σαν μπλουζ…

Δεν άλλαξα τις κλίμακες των ρεμπέτικων αλλά έκανα τη «γραφή» τους πιο ροκ. Απλά τσιμπάω λίγο τη χορδή και γίνεται μπλουζιά.

«Δεν είναι αυτό που σούχουν μάθει
Έξω απ' τα σίδερα όλος ο κόσμος είναι κελί
Όταν τον τρόπο της ζωής σου πας ν' αλλάξεις
Κάθε στιγμή ένας υπόδικος θάσαι κι εσύ»

«Β»: Τελικά είμαστε όλοι φυλακισμένοι;

Η φυλακή είναι η ίδια η κοινωνία μας. Ο μέγας αδελφός που μας επιτηρεί, στην επαρχία το μάτι, στην πόλη οι κάμερες κι ας επικαλούνται την εγκληματικότητα που δεν έχει φυσικά μειωθεί. Το κυριότερο είναι ότι όταν μυρίζουν ότι ένας άνθρωπος είναι ελεύθερος, τον προπηλακίζουν. Προσωπικά, υφίσταμαι εγώ και τα παιδιά μου τον ρατσισμό των παλιανθρώπων. Όσο περνάνε τα χρόνια βλέπω πόση φοβερή αλήθεια έχουν αυτοί οι στίχοι. Τελικά, όλοι είναι χωμένοι στα καταναλωτικά σκατά. Πολλοί ηλίθιοι καμαρώνουν για τα καινούρια αμαξάκια τους, ενώ δίπλα τους τα δάση καίγονται, οι παραλίες τσιμεντάρονται, παριστάνοντας τους σπουδαίους. Για να προστατευτούν αυτοί προληπτικά, φτιάχνονται «αντιτρομοκρατικοί» νόμοι που δεν θα τους σώσουν όμως όταν τελειώσουν οι πιστωτικές τους κάρτες, δεδομένου ότι η φτώχεια ριζοσπαστικοποιεί τις μάζες.

«Β»: Υπάρχει αντίδοτο σε όλα αυτά;

Τα καταναλωτικά σκατά είναι η διαχωριστική γραμμή. Ο καθένας μας στην μικροκλίμακά του μπορεί να επηρεάσει τους δίπλα του με το παράδειγμα και το λόγο του. Εμείς σαν καλλιτέχνες έχουμε τη δύναμη της μουσικής μας, εξάλλου έχει ειπωθεί ότι η μουσική

μπορεί να ξεκινήσει μια επανάσταση. Οι μουσικοί αλλοτριώνονται και ηττώνται μόνο από τον εαυτό τους, το έργο τους παραμένει αλώβητο όσο κι αν κυνηγιέται από μακαρθισμούς. Τα κόμματα έχουν τα μέλη τους και ενδιαφέρονται μόνο για αυτά, εμείς έχουμε τον έρωτα και την αλληλεγγύη και γι' αυτό γουστάρουμε κι απ' το κόμμα πιο πολύ. Ως εναπομείνας πλην-θέτης έχω το χρέος απέναντι στον εαυτό μου, σαν αναρχικός-ατομιστής κι αμεσοδημοκράτης να διατηρήσω την ακεραιότητά μου παραμένοντας μέσα στα ανθρώπινα χαρακτηριστικά, να φυλάγω θερμοπύλες κατά τη ρήση του Καβάφη.

«Β»: Ποια είναι, λοιπόν, τα πλάνα του πλην-θέτη Χρήστου Ζυγομαλά;

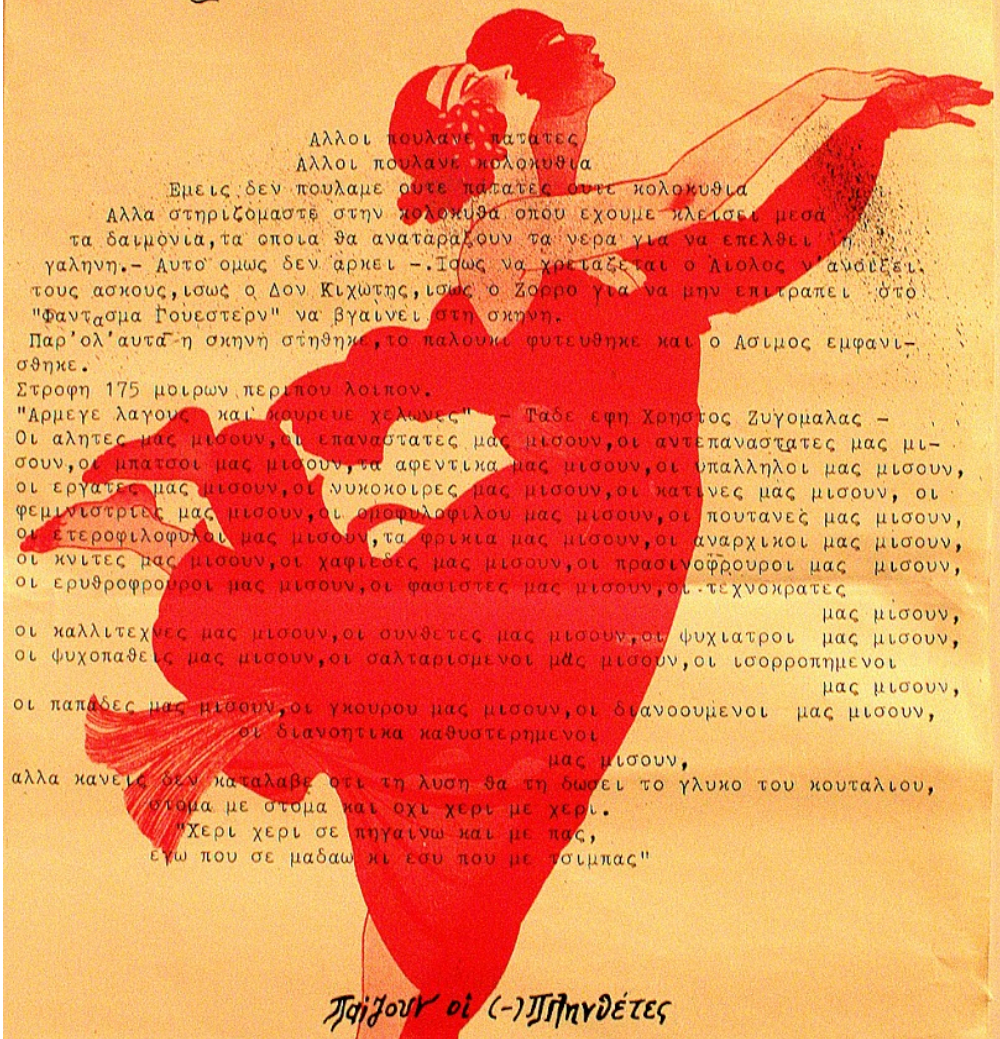
Να συνεχίσω να εργάζομαι σαν γλύπτης και εικαστικός πέρα από τα γκλαμουρέ κυκλώματα, χωρίς να προσδοκώ υπεραξία παρά μόνο καταθέτοντας τον ιδρώτα και την ψυχή μου. Σαν πλην-θέτης. Θα ξαναφτιάξω τα παλιά μου τραγούδια με τα νέα τεχνολογικά μέσα αφού όλα είναι σε κασσέτες. Υπάρχουν και μερικά καινούρια, μάλιστα έχω στα σκαριά και ένα τραγούδι για τα Εξάρχεια τα οποία τελευταία έχουν χαρακτηριστικά Δυτικής Όχθης, κατεχόμενη ζώνη όπου μπαινοβγαίνει ο εισβολέας.

-Το κανάλι του Χρήστου Ζυγομαλά www.youtube.com/zygomalas

* ***Φωτογραφία κειμένου*** *(Μανώλης Νταλούκας, 2012): Ο Χρήστος Ζυγομαλάς, δίπλα από το κολάζ που απεικονίζει τα μέλη του Exarchia Square Band (1978-79) σε παιδική ή νηπιακή ηλικία.*

ΤΑΔΕ ΕΦΗ

Μουσικοκινητικό Στέκι

Αλλοι πουλανε πατατες
Αλλοι πουλανε κολοκυθια
Εμεις δεν πουλαμε ουτε πατατες ουτε κολοκυθια
Αλλα στηριζομαστε στην κολοκυθα που εχουμε κλεισει μεσα
τα δαιμονια,τα οποια θα ανατάραξουν τα νερα για να επελθει η
γαληνη.- Αυτο ομως δεν αρκει -.Ισως να χρειαζεται ο Αιολος ν'ανοιξει
τους ασκους,ισως ο Δον Κιχωτης,ισως ο Ζορρο για να μην επιτραπει στο
"Φαντασμα Γουεστερν" να βγαινει στη σκηνη.
Παρ'ολ'αυτα η σκηνη στηθηκε,το παλουκι φυτευθηκε και ο Ασιμος εμφανι-
σθηκε.
Στροφη 175 μοιρων περιπου λοιπον.
"Αρμεγε λαγους και κουρευε χελωνες" - Ταδε εφη Χρηστος Ζυγομαλας -
Οι αλητες μας μισουν,οι επαναστατες μας μισουν,οι αντεπαναστατες μας μι-
σουν,οι μπατσοι μας μισουν,τα αφεντικα μας μισουν,οι υπαλληλοι μας μισουν,
οι εργατες μας μισουν,οι νυκοκοιρες μας μισουν,οι κατινες μας μισουν, οι
φεμινιστριες μας μισουν,οι ομοφυλοφιλου μας μισουν,οι πουτανες μας μισουν,
οι ετεροφιλοφυλοι μας μισουν,τα φρικια μας μισουν,οι αναρχικοι μας μισουν,
οι κνιτες μας μισουν,οι χαφιεδες μας μισουν,οι πρασινοφρουροι μας μισουν,
οι ερυθροφρουροι μας μισουν,οι φασιστες μας μισουν,οι τεχνοκρατες
μας μισουν,
οι καλλιτεχνες μας μισουν,οι συνθετες μας μισουν,οι ψυχιατροι μας μισουν,
οι ψυχοπαθεις μας μισουν,οι σαλταρισμενοι μας μισουν,οι ισορροπημενοι
μας μισουν,
οι παπαδες μας μισουν,οι γκουρου μας μισουν,οι διανοουμενοι μας μισουν,
οι διανοητικα καθυστερημενοι
μας μισουν,
αλλα κανεις δεν καταλαβε οτι τη λυση θα τη δωσει το γλυκο του κουταλιου,
στομα με στομα και οχι χερι με χερι.
"Χερι χερι σε πηγαινω και με πας,
εγω που σε μαδαω κι εσυ που με τσιμπας"

Παίζουν οι (-)Πληνδέτες

Νικόλας Άσιμος

Χρήστος Ζυγομαλάς

Τραγουδάει η ΣΟΦΙΑ ΝΟΗΤΗ

Λυσίου 11 πλάκα

ΤΗΛ: 3240174

Απολογισμός της Πορείας 21/2 & Κάλεσμα σε Πανελλαδική Συνέλευση

Ανοιχτή Συνέλευση στα Γιάννενα ενάντια στις εξορύξεις πετρελαίου

Για όλους εμάς που αγωνιζόμαστε καιρό τώρα ενάντια στη λεηλασία της φύσης και των ζωών μας, ο περασμένος μήνας έκλεισε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Στις 21 Φεβρουαρίου, άνθρωποι από όλα τα μέρη της Ελλάδας, διένυσαν πολλά χιλιόμετρα για να βρεθούν στα Προπύλαια, στο κέντρο της Αθήνας και να φωνάξουν ένα δυνατό «όχι» στην καταστροφή που φέρνουν οι εξορύξεις, στην καταστροφή που φορώντας τον μανδύα της «ανάπτυξης» έρχεται να ισοπεδώσει το παρόν και το μέλλον μας. Από πόλεις και χωριά της Ηπείρου, από όλη την Αττική, ακόμη και από την Ιθάκη και την Κεφαλονιά, 2.000 άνθρωποι, με παλμό και ενεργητικότητα, γέμισαν το κέντρο και διακήρυξαν πως δεν πρόκειται να αφήσουν κράτος και μεγαλοπετρελαϊκές να πατήσουν πάνω στις ζωές τους.

Από την πλευρά μας, σαν Ανοιχτή Συνέλευση στα Γιάννενα ενάντια στις εξορύξεις, έχοντας ένα από τα μεγαλύτερα μπλοκ στη δυναμικότατη αυτή πορεία, δηλώσαμε για άλλη μια φορά ενάντιοι στο μύθο της ανάπτυξης. Στο μύθο που στην πραγματικότητα σημαίνει την εκμετάλλευση όλων μας για το κέρδος των πετρελαϊκών. Για άλλη μία φορά, δηλώσαμε πως η ενέργεια δεν είναι πηγή πλουτισμού για κράτος και κεφάλαιο, είναι αγαθό της κοινωνίας.

Οι αγώνες μας έχουν αποτέλεσμα και για αυτό μας φοβούνται. Φαίνεται από τις δηλώσεις της «Καθημερινής» περί «μόλις 100

μεταφερόμενων αντιδρώντων» που διαψεύστηκαν οικτρά από το πλήθος των 2.000 ατόμων της πορείας. Φαίνεται, επίσης, από τις χορηγίες που πραγματοποιούν τα ΕΛ.ΠΕ. σε μια προσπάθεια χειραγώγησης της κοινωνίας που, όμως, ήδη αντιδρά. Από τη «γκρίνια» της Repsol ότι εξαιτίας των αντιδράσεων έχει χάσει ήδη 4 εκατομμύρια ευρώ. Φαίνεται, τέλος, από την απόλυτη σιωπή των ΜΜΕ, που δεν αναφέρθηκαν ούτε για ένα λεπτό στους 2.000 ανθρώπους που συγκεντρώθηκαν πριν λίγες μέρες στο κέντρο της πρωτεύουσας.

Και θα συνεχίσουμε ακόμη πιο δυναμικά. θα συνεχίσουμε να μεγαλώνουμε ένα κίνημα που δομείται από τον καθένα από εμάς, αμεσοδημοκρατικά. Από ελεύθερους και ισότιμους ανθρώπους που αποφασίζουν για τις τύχες τους.

Για αυτό, καλούμε από όλη τη χώρα, άτομα και συλλογικότητες, σε **συνέλευση στα Γιάννενα στις 13 Μαρτίου**, 8μ.μ. στον Ελεύθερος κοινωνικός χώρος Αλιμούρα, για τη διοργάνωση ακόμη μεγαλύτερης πανελλαδικής πορείας, αυτή τη φορά στην πρωτεύουσα της Ηπείρου, ενάντια στις εξορύξεις.

Η ενέργεια είναι αγαθό όλης της κοινωνίας και μόνο εμείς έχουμε το δικαίωμα να αποφασίζουμε για αυτήν και για τις ζωές μας!

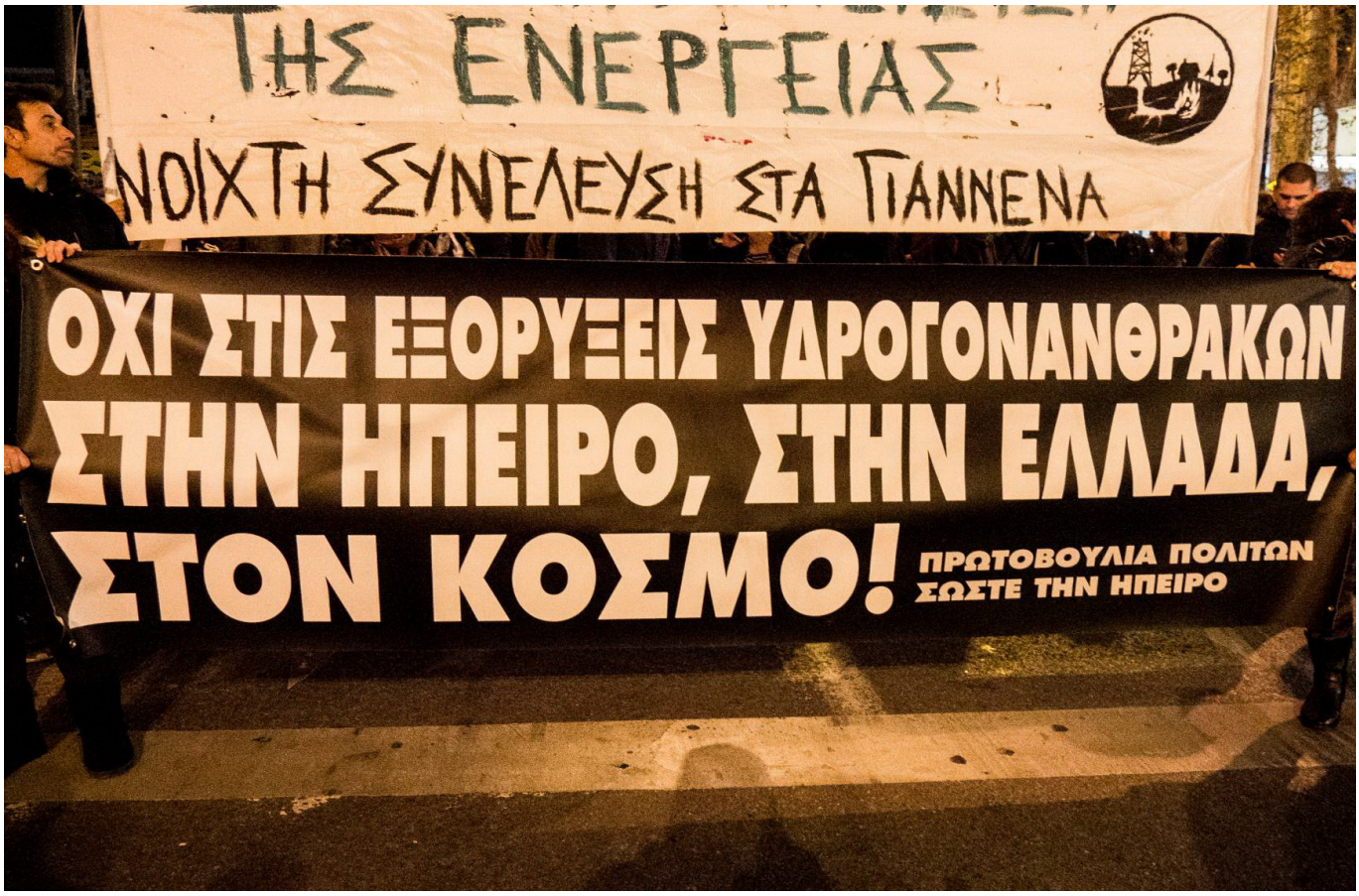

ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟ ΜΥΘΟ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΑΝΟΙΧΤΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΣΤΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ

STOP
ΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΩΝ
ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟ ΜΥΘΟ
Αθήνας
STOP
OIL EXTRACTION
ΕΞΟΡΥΞΕΙΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΩΝ
ΟΙ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΚΕΡΔΙΖΟΥΝ - ΟΙ ΛΑΟΙ ΠΛΗΡΩΝΟΥΝ

S.O.S.

ΜΥΘΟ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

STOP
ΟΧΙ
στην ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ
ΜΥΘΟ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΝΟΙΧΤΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΣΤΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ
ΟΧΙ ΣΤΙΣ ΕΞΟΡΥΞΕΙΣ ΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΩΝ
ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ, ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ,
ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ!
ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΠΟΛΙΤΩΝ
ΣΩΣΤΕ ΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ

ΠΕΤΡΕΛΑΙΟ
Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ είναι ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ
GREENPEACE

ΟΧΙ ΣΤΑ ΠΕΤ
ΣΩΣΤΕ ΤΗΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ - ΕΞΩΡΑΙ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΩΝ
ΤΟ ΙΟΝΙΟ ΕΚΠ
ΟΧΙ ΣΤΗ Δ
ΟΧΙ ΣΤΙΣ

ΗΠΕΙΡΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ
ΑΠΟ ΕΞΟΡΥΞΕΙΣ
(ΕΧΕΤΕ ΓΕΙΑ)....
.....ΒΡΥΣΟΥΛΕΣ
ΒΡΥΣΟΥΛΕΣ
Ή
ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΠΗΓΕΣ
STOP
ΣΤΙΣ
ΕΞΟΡΥΞΕΙΣ

Φωτογραφίες: Νίκος Θετάκης

Θάνος Γώγος: «Γλασκώβη»

Θάνος Γώγος, *Γλασκώβη*, εκδόσεις Θράκα, 2014.

Στις αρχές Μαρτίου αναμενέναι να κυκλοφορήσει η 2η έκδοση της ποιητικής σύνθεσης «Γλασκώβη» του θάνου Γώγου. Παρακάτω δημοσιεύουμε ένα από τα αγαπημένα αποσπάσματα του βιβλίου:

Τρεις ολόκληρες, ζωτικές μέρες, περιπλανήθηκα
και γνώρισα σχεδόν κάθε λογής επαναστάτες και «επαναστάτες».

Γνώρισα εκείνους με το Α ραμμένο
(Τους ρώτησα τι είναι ο Ντουρρούτι και μου ’παν
«κρουασάν»)

Τους άλλους με το Α στο στόμα
(«Σολιντάριος, νοσότρος, ταξιαρχία, οι φίλοι του»
απάντησαν)
και αυτούς με το Α στο βλέμμα
(«Αξιοπρέπεια, ελευθερία» λέγαν).
Ο συνδυασμός των δύο τελευταίων προσδίδει κύρος
στους επαναστατικούς κύκλους.

Το πνεύμα της αλληλεγγύης δεσποινίς διάχυτο σ'
αυτά τα μέρη

Νιώθεις να μαλακώνει η καρδούλα σου (καρδούλα)
Κρύβουν κάποια από τη χαμένη αίγλη του παρελ-
θόντος.
Κάποτε, σε κάποια μέρη, πάρα πολλά χρόνια πριν, η
ζωή δεν κρυβόταν μόνο σε μονοπάτια
Άνθιζε σ' ολόκληρα χωριά
Στις μεγάλες λεωφόρους των πόλεων
στα πιο σκληρά βουνά, μέσα στα χιόνια άνθιζε.
Οι σειρήνες των εργοστασίων –αφύπνιση– ούρλια-
ζαν
Τα κτήρια μαυροκόκκινες σημαίες ανέμιζαν περή-
φανα
Ο έρωτας σταματούσε να πουλιέται, να δεσμεύεται
με ανούσιους όρκους και να αγοράζεται.
Πως να ξεχαστούν τα οδοφράγματα της ελευθερίας;
Μαχνοβτσίνα, Σικάγο, Βαρκελώνη

Να χαθώ στην ευρυθμία ενός ελευθεριακού εμφυσή-
ματος;
Να παραληρήσω στην άβυσσο του εγωτισμού;

Χαμογελώ σύντροφε
Τι γλυκά ταξίδια είναι αυτά που μου τάζεις.

Η διάτρηση του ζωτικού μου χώρου

Στρίβε

Είμαι αλλεργικός στην τρυφερότητα

Τ’ αγρίμι ορμά και ξεσκίζει τη σάρκα του ανθρώπου

θα σου δείξω πως το Α εγώ το έχω μόνο στο στόμα.

Ομοϊδεάτη μου
Γλυκέ μου σύντροφε
Εγώ θα σπιλώσω τις αρχές μας

Της ιστορίας γνώστης
Της τέχνης της παραπλάνησης άρχοντας
Της εξουσίας άνοσος φορέας

Κατέχω μέσω αιτήσεως:

Την ασχήμια του τέρατος
Την ευφυΐα της Αθηνάς
Τα άπαντα του Φρόιντ.

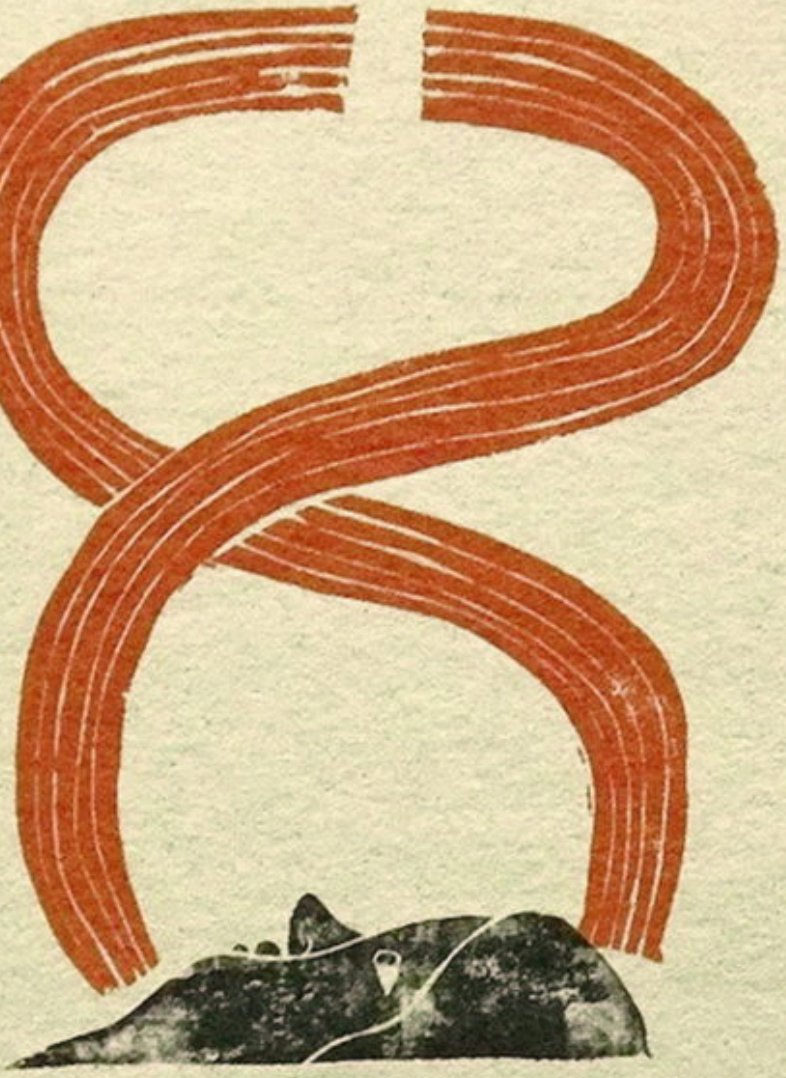
Έχω εσένα ακατέργαστο
Εφιαλτικό μ’ αλήθεια
Σε πλάθω ξανά απ’ την αρχή

Γλυκέ μου σύντροφε
Ο πέλεκυς της δικαιοσύνης θα πέσει βαρύς

Η τιμωρία θα επέλθει
δι’ εμού του ιδίου

Μα πώς είναι δυνατόν;
Τα δικά μου λόγια τελείωναν στα άπαντα του
Φρόιντ.
Είμαι σίγουρος/ Το είχα ετοιμάσει πιο πριν/ Το γνω-
ρίζω.
Δεν είναι δικά μου αυτά τα γράμματα
Δεν είναι και άγνωστα όμως.
Το σημάδι από κραγιόν δίπλα στο σημείο υπογραφής
Προκλητικότατο.

Τι να κάνω;
Να υπογράψω;
Να το πετάξω, να σκοτώσω τον σύντροφο που το διάβασε και να μην πω σε κανέναν τίποτα;

Θάνος Γώγος

ΓΛΑΣΚΩΒΗ

Εκδόσεις Φράκα

Οι Συνέχειες του Μάη: Από το ‘68 ως τα Κίτρινα Γιλέκα (Βίντεο)

Εκδήλωση – συζήτηση με αφορμή τη νέα έκδοση της Βαβυλωνίας “Ένας Καφές με την Κριστίν Ρος για τις συνέχειες του Μάη του ‘68” που έλαβε χώρα στις 07/02/2019 στο Little Tree Books & Coffee στο Κουκάκι.

Εισηγητές: Yavor Tarinski (Agora International), Γιάννης Κτενάς (Περιοδικό Kaboom), Στέφανος Μπατσής (Περιοδικό Βαβυλωνία)

Το νέο αυτό βιβλίο περιλαμβάνει τη συζήτηση των συντακτών της ‘Β’ με την Αμερικανίδα θεωρητικό Κριστίν Ρος καθώς και την ομιλία της στο Β- Fest. Οι μελέτες της ίδιας αποκτούν νέα επικαιρότητα με τα γεγονότα των ημερών, το κίνημα των Κίτρινων Γιλέκων στη Γαλλία.

Στο επίκεντρο της εκδήλωσης και της συζήτησης βρεθήκε η ανάδειξη ενός “άλλου” Μάη και τα κομμάτια αυτού που μένει ζωντανό από το ’68, πέρα από τις επίσημες κατασκευές της μνήμης και τις επετείους. Ποιο είναι το δημοκρατικό νήμα που μπορεί να συνδέσει την Παρισινή Κομμούνα του 1871 και την Κομμούνα της Ναντ με τα σύγχρονα κινήματα όπως η Zad και τα Κίτρινα Γιλέκα; Ποια είναι η αξία των αγώνων υπεράσπισης, πώς και πότε γίνεται ορατή η διάρκειά τους; Αυτά είναι κάποια από τα ερωτήματα που εμψύχωσαν τον διάλογό μας.

Δυο λόγια για την Κριστίν Ρος:

Η **Κριστίν Ρος** είναι Αμερικανίδα καθηγήτρια συγκριτικής γραμματολογίας στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης, επηρεασμένη

σε μεγάλο βαθμό από τη Γαλλική Φιλοσοφική Σχολή. Ερευνά εδώ και δεκαετίες την επαναστατική ιστορία και θεωρία με κύριο ενδιαφέρον τις γαλλικές αστικές εξεγέρσεις, όπως η Παρισινή Κομμούνα και ο Μάης του ’68. Τα βιβλία της “Communal Luxury: The Political Imaginary of the Paris Commune”, “May ’68 and Its Afterlives” και “The Emergence of Social Space: Rimbaud and the Paris Commune” την έκαναν ευρέως γνωστή στα σύγχρονα κινήματα και στον χώρο της ριζοσπαστικής σκέψης.

Ιθαγενείς & Καθρεφτάκια στον 21ο αιώνα: Ιστορίες από το Μεξικό μέχρι την Ήπειρο

Ιστορία πρώτη

Η νέα αριστερή κυβέρνηση του Andrés Manuel López Obrador στο Μεξικό απειλεί την ίδια την ύπαρξη της ζαπατιστικής αυτονομίας και των ιθαγενικών κοινοτήτων, την υλική και άυλη πολιτιστική κληρονομιά των Μάγιας, ένα περιβάλλον απίστευτης βιοποικιλότητας και ύψιστης σημασίας για τη φυσική ισορροπία σε ένα μεγάλο τμήμα της χώρας. Προχωρά στην επιβολή αναπτυξιακών προγραμμάτων όπως ο σιδηρόδρομος «Το Τρένο Μάγια», ο βιομηχανικός διάδρομος Corredor Transístmico (που

προϋποθέτει την ένωση Ατλαντικού – Ειρηνικού μέσω ενός μεγάλου αυτοκινητόδρομου) και το PROARBOL (σχέδιο δενδροφύτευσης ενός εκατομμυρίου εκταρίων της ζούγκλας Λακαντόνα με χωροκατακτητικά και εμπορεύσιμα δέντρα). Πρόκειται για προγράμματα που για τους ζαπατιστικούς και ιθαγενείς λαούς σημαίνουν αρπαγή της γης τους, λεηλασία της με σκοπό το κέρδος, καταστροφή των δομών τους, επιστροφή στην προηγούμενη «τάξη πραγμάτων» και θάνατο.

Αυτή η άγρια επέλαση της καπιταλιστικής Λερναίας Ύδρας –στην πρώτη φάση της– ενδύεται τον μανδύα της προόδου, της ανάπτυξης και της καταπολέμησης της φτώχειας, χρησιμοποιεί «δημοκρατικά» μέσα όπως οι διαβουλεύσεις και τα δημοψηφίσματα σε μια απόπειρα χειραγώγησης του λαού, επιδιώκοντας στην ουσία, μέσω της ψήφου του, να νομιμοποιήσει τους σχεδιασμούς της. Με τελετουργικά -υπό το άπλετο φως της δημοσιότητας- παρωδεί και ευτελίζει τις ιθαγενικές παραδόσεις.

Οι καμπάνιες που ενορχηστρώνονται στηρίζουν τη ρητορική τους στο κούφιο ενδιαφέρον του κράτους για τις πιο υποβαθμισμένες περιοχές της χώρας, τάζοντας προσχηματικά ευημερία και αποσιωπώντας τις πραγματικές σκοπιμότητες τέτοιων γιγαντιαίων «επιχειρήσεων», που σε κανένα μέρος του πλανήτη δεν σχεδιάστηκαν παρά μόνο για τα κέρδη του μεγάλου υπερεθνικού κεφαλαίου. Από κοντά, «πρόθυμα» ΜΜΕ και τα απαραίτητα για τη «βρωμοδουλειά» think tank που με τη χρήση μέσων κοινωνικής δικτύωσης επιδίδονται σε μια εκστρατεία κατασυκοφάντησης, απαξίωσης, πολιτικής και ηθικής απομόνωσης του αγώνα και των οργάνων των Ζαπατίστας. Φυσικά δεν λείπουν οι «παραδοσιακές» και δοκιμασμένες μέθοδοι που περιλαμβάνουν από επιθέσεις παραστρατιωτικών ομάδων μέχρι ευθείες απειλές χρήσης των στρατιωτικών δυνάμεων και της εθνοφυλακής σε συνθήκες τεχνητής έντασης οι οποίες, ως γνωστόν, καθιστούν «αναγκαία» την παρέμβαση του κράτους.

Η απάντηση του EZLN δια στόματος του εκπροσώπου του, του Εξεγερμένου Υποδιοικητή Moisés, είναι ξεκάθαρη και ανυποχώρητη: «Δεν θα παραδοθούμε». Απευθυνόμενος -κατά τον

εορτασμό της 25ης επετείου από την έναρξη του πολέμου ενάντια στη λήθη- στις χιλιάδες εξεγερμένες και εξεγερμένες πολιτοφύλακες, στις ζαπατιστικές βάσεις στήριξης, στις ζαπατιστικές αρχές και στους διοικητές και στις διοικήτριες προειδοποίησε τον νέο διαχειριστή του «τσιφλικιού» και το κόμμα του: «Μόνοι θα υπερασπιστούμε ό, τι έχουμε χτίσει, ακόμα κι αν χρειαστεί να πολεμήσουμε».

Οι Ζαπατίστας επαναλαμβάνουν: «Όσο κι αν προσπαθήσουν να μας ταπεινώσουν με τις κατασταλτικές τους δυνάμεις, όπως την εθνοφυλακή, δεν θα πάψουμε να υπερασπιζόμαστε τη μάνα γη, γιατί σε αυτή γεννηθήκαμε, σε αυτή ζούμε και εκεί θα πεθάνουμε. Και να ξέρουν ότι σε αυτά τα εδάφη των εξεγερμένων αντρών και γυναικών δεν παραδινόμαστε, δεν ξεπουλιόμαστε, δεν υποτασσόμαστε και, κυρίως, δεν προδίδουμε το αίμα, τη ζωή και τον θάνατο των συντρόφων που έπεσαν στον αγώνα». (Παράνομη Επαναστατική Ιθαγενική Επιτροπή, 31 Δεκέμβρη 2018).

Ιστορία δεύτερη

Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ (Συνασπισμός της Ριζοσπαστικής Αριστεράς) συμφώνησε με μεγάλους ενεργειακούς ομίλους σε ένα γιγαντιαίο πρόγραμμα εξόρυξης πετρελαίου και φυσικού αερίου: το 1/3 της στεριάς και της θάλασσας της χώρας χαρακτηρίστηκε εύγλωττα «οικόπεδα», και αυτά παραχωρήθηκαν στις εταιρείες μέσω μακροχρόνιων συμβάσεων, που περιλαμβάνουν πριν την ίδια τη διαδικασία μια σειρά ερευνητικών γεωτρήσεων ο σχεδιασμός των οποίων προβλέπεται να ολοκληρωθεί μέσα στο 2019. Έτσι, ξεκίνησαν οι ερευνητικές γεωτρήσεις στην Ήπειρο για να ακολουθήσει η Αιτωλοακαρνανία, η ΒΔ Πελοπόννησος, το Κατάκολο, ο δυτικός Πατραϊκός, το Ιόνιο και οι θάλασσες νότια και νοτιοδυτικά της Κρήτης.

Η ρητορική, και στην περίπτωση αυτή, αφορά την «επόμενη μέρα», τη «μεταμνημονιακή» Ελλάδα που –μέσα από «πράσινες» πολιτικές– προστατεύει το περιβάλλον προνοώντας για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών της με τους φιλικούς προς αυτό σχεδιασμούς της. Με όχημα την ανάπτυξη «αναβαθμίζει» τον γεωπολιτικό της

ρόλο, κερδίζει θέση-κλειδί για τον έλεγχο ενεργειακών πόρων και δρόμων και προφανώς ως αριστερός διαχειριστής της εξουσίας θα μεριμνήσει ώστε κάποια από τα οικονομικά οφέλη (αμφίβολου ύψους μισθώματα και φόροι) που θα προκύψουν να φτάσουν και στην κοινωνία… Μέχρι τότε νέες θέσεις εργασίας (γενικώς) και μπόλικη εθνική περηφάνια (ειδικώς) για το χώμα που πατάμε και τη θάλασσα που μας περιβάλλει και τους μάνατζερ που ως κυβερνήσεις δημοκρατικά εκλεγμένες τα λανσάρουν στη διεθνή οικονομική (και όχι μόνο) πιάτσα.

Πίσω από τα καθρεφτάκια η γυμνή αλήθεια: διεθνείς έρευνες και στατιστικές σε ανάλογες περιπτώσεις αποκαλύπτουν υποβάθμιση του περιβάλλοντος και -συναφείς με αυτήν την εξέλιξη- ασθένειες, οικονομικό μαρασμό από την καταστροφή παραδοσιακών κλάδων ανθρώπινης δραστηριότητας (γεωργία, κτηνοτροφία, μελισσοκομία, αλιεία, τουρισμός) και την απώλεια των συνδεδεμένων με αυτές θέσεων εργασίας, κύματα μετανάστευσης. Στις συνήθεις «παράπλευρες απώλειες» (τοξικά αέρια και απόβλητα, ρύπανση του υδροφόρου ορίζοντα και του νερού των θαλασσών, αποψίλωση δασών, βίαιη παρέμβαση στο φυσικό ανάγλυφο των περιοχών και αποψίλωση των δασών με ό, τι αυτό συνεπάγεται, ενίσχυση της σεισμικής δραστηριότητας σε περιοχές με ήδη υψηλή σεισμικότητα) προστίθεται αναπόφευκτα και ο αυξημένος κίνδυνος «ατυχημάτων» κατά τις εξορύξεις, με επιπτώσεις που στην πλειονότητά τους είναι μη αναστρέψιμες για το περιβάλλον.

Οι δείκτες ανεργίας, οικονομικής ανισότητας, διαφθοράς και βίας καταδεικνύουν την αποσάρθρωση του κοινωνικού ιστού και η δημοκρατία σε τέτοιες συνθήκες, ως είθισται, τα μαζεύει και πάει αλλού, στη δική μας περίπτωση μακριά «από τη χώρα που τη γέννησε».

Οι πρώτες μαζικές αντιστάσεις των κατοίκων στα δικά μας «οικόπεδα» συνοδεύονται από ένταση της προπαγάνδας της άλλης πλευράς αλλά και συστηματική απόπειρα εξαγορασμού συνειδήσεων μέσω της απεύθυνσης σε αυτοδιοικητικούς θεσμούς και τοπικούς φορείς (χορηγίες σε φεστιβάλ, εκδηλώσεις και πολιτιστικές

δραστηριότητες, διανομή σχολικού υλικού σε φτωχούς μαθητές…). Και για να μην ξεχνιόμαστε, υπάρχουν πάντα και οι πατροπαράδοτες μέθοδοι στοχοποίησης και εκφοβισμού ανθρώπων από τις τοπικές κοινωνίες που δεν εθελοτυφλούν, δεν επαναπαύονται, δεν εξαγοράζονται, αλλά εναντιώνονται συλλογικά και με διαφανείς δημοκρατικές διαδικασίες.

Είναι άλλωστε χαρακτηριστική η περίπτωση του περιφερειάρχη Ηπείρου Α. Καχριμάνη στη διάρκεια διαμαρτυρίας συλλογικοτήτων σχετικά με συμβάντα παρενόχλησης και εκφοβισμού από κράτος και εταιρείες: αρχικά αρνήθηκε οποιαδήποτε ευθύνη για τα περιστατικά (παραμένει ατυχής σύμπτωση το γεγονός ότι με την επίσημη ιδιότητά του έχει γνωμοδοτήσει υπέρ της εκμετάλλευσης). Ωστόσο, στη συνέχεια της αντιπαράθεσης δήλωσε ότι «οι έρευνες γίνονται για το καλό της πατρίδος», ότι οι διαμαρτυρόμενοι «δεν είναι πολίτες, δεν είναι τίποτα» και ότι εργάζονται για «ξένα συμφέροντα». Και έτσι είναι: εκεί που αρχίζουν τα συμφέροντα της εταιρείας, τελειώνουν όχι μόνο τα συμφέροντα αλλά και τα δικαιώματα των κατοίκων.

Οι «από κάτω» και των δύο ιστοριών γνωρίζουμε ότι η επίθεση του καπιταλισμού στη φύση και στην ανθρωπινότητα δεν έχει σύνορα: από τις Σκουριές μέχρι τη Λευκίμμη, από την Ήπειρο και το Ιόνιο μέχρι τις Κυκλάδες και την Κρήτη, οι συλλογικοί αγώνες μάς συνδέουν διατρέχοντας την απόσταση που μας χωρίζει από τους εξεγερμένους της Τσιάπας. Ο αγώνας για γη και ελευθερία είναι κοινός και η πιο αποτελεσματική αλληλεγγύη είναι η διάχυση των αντιστάσεων σε όποιο μέρος της γης πατάνε τα πόδια των αντιστεκόμενων αξιοπρεπών ανθρώπων.

Δεν σωπαίνουμε, δεν συναινούμε, είμαστε απέναντί τους!

Αυτή είναι η βούλησή μας, αυτή και η απόφασή μας.

ΟΙ ΖΑΠΑΤΙΣΤΑΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟΙ, ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΕΣ!

ΠΗΓΗ

Ενέργεια για τι και για ποιον;

Τάσος Κεφαλάς

Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Επανέναρξη των έργων στον άνω ρου του Αχελώου με ενεργειακό μανδύα, ερευνητικές γεωτρήσεις για υδρογονάνθρακες στην Ήπειρο και αλλού, διασυνδέσεις νησιών του Αιγαίου και «μικρή» ηλεκτρική διασύνδεση Κρήτης-Πελοποννήσου, ένταση της δραστηριότητας εγκατάστασης βιομηχανικών ΑΠΕ, πώληση λιγνιτικών ή και Υ/Η μονάδων της ΔΕΗ, σχέδιο Μυτιληναίου για τρίτη μονάδα φυσικού αερίου στην Αντίκυρα Βοιωτίας, αγωγός ΤΑΡ, ηλεκτρική διασύνδεση και νέος αγωγός φυσικού αερίου (Μ. Ανατολή – Κύπρος – Κρήτη – Ηπειρωτική Ελλάδα – Ευρώπη), ριζική αναδιάρθρωση του νομοθετικού πλαισίου και της αγοράς ενέργειας. Είναι μερικές μόνο από τις μικρές και μεγάλες ψηφίδες, που συνθέτουν το ενεργειακό τοπίο του σήμερα. Με την κινηματική αντίδραση να μην μπορεί, συνήθως, να υπερβεί ιδιαίτερες τοπικές – θεματικές – ιδεολογικές προσεγγίσεις ή να εγκλωβίζεται στο δίλημμα «ορυκτά καύσιμα ή πράσινη ανάπτυξη», η ανάπτυξη μιας γενικευμένης συζήτησης για τα ενεργειακά είναι κάτι παραπάνω από αναγκαία.

Τι θα μπορούσε, όμως, να είναι ζητούμενο σε έναν τέτοιο δημόσιο διάλογο, που να είναι ουσιωδώς χρήσιμο, ανεξάρτητα από την έκβαση των επιμέρους «μαχών»; Σε πρώτο επίπεδο, αναζητούμε τους λόγους που εξηγούν τις κυρίαρχες πολιτικές στον τομέα της ενέργειας και, ιδιαίτερα, τη διασύνδεσή τους με το αφήγημα της ανάπτυξης. Έμμεσα, όμως, ψηλαφούμε τους βασικούς στόχους μιας εναλλακτικής πολιτικής και προσπαθούμε να περιγράψουμε το τοπίο, μέσα από το οποίο αυτή μπορεί, από αόριστη ιδέα, να γίνει πράξη.

Β. ΠΟΙΟΣ ΣΧΕΔΙΑΖΕΙ ΤΙ; Η ΚΙΝΗΤΗΡΙΑ ΔΥΝΑΜΗ ΤΩΝ ΑΛΛΑΓΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΤΕΛΟΥΝΤΑΙ

Είναι προφανές ότι μια τέτοια διερεύνηση δεν μπορεί να είναι ουσιαστική αν δεν συνυπολογίσει τους βασικούς παράγοντες, που καθόρισαν τις εξελίξεις στον τομέα της ενέργειας στη χώρα μας, ιδιαίτερα τις δύο τελευταίες δεκαετίες των ραγδαίων αλλαγών. Οπότε, δεν είναι άσκοπο να θυμίσουμε ότι μακροχρόνιος εθνικός ενεργειακός σχεδιασμός –εγκεκριμένος σύμφωνα με τις προβλέψεις του ν. 2773/1999, άρθρο 3– δεν υπήρξε ποτέ ως σήμερα. Στη θέση του υπήρξαν επιμέρους στοχεύσεις (κυρίως, «πριμοδότησης» μιας ανεξέλεγκτης διείσδυσης των ΑΠΕ) και περιοδικές εκθέσεις περιγραφής της κατάστασης και εξέτασης σεναρίων, που ποτέ δεν πήραν τη μορφή ενός συνεκτικού και δεσμευτικού σχεδίου. Αν και δεν υπάρχουν

αυταπάτες ως προς τον χαρακτήρα και την κατεύθυνση που θα είχε ένας τέτοιος
εθνικός ενεργειακός σχεδιασμός, είναι σαφές ότι το πεδίο προσφέρθηκε –σκόπιμα–
«καθαρό» για μια ανεμπόδιστη διαμόρφωση από άλλους «εξωγενείς» παράγοντες.

Οι
παράγοντες αυτοί ήταν και είναι, ουσιαστικά, δύο:

- Ο πρώτος, **η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, με
  ένα πλέγμα οδηγιών και σκληρών ρυθμίσεων για τη λεγόμενη «απελευθέρωση της
  αγοράς ενέργειας» –διανθισμένη με ορισμένα μέτρα για την «αντιμετώπιση της
  κλιματικής αλλαγής»–, πολιτική που αποσκοπεί στην ενδυνάμωση της θέσης της
  Ευρώπης και, ιδιαίτερα, των βιομηχανικών χωρών της, στο πλαίσιο του παγκόσμιου
  οικονομικού ανταγωνισμού.
- Ο δεύτερος, **οι επιδιώξεις των οικονομικών ομίλων που δραστηριοποιούνται στον ενεργειακό τομέα**, από τους οποίους δεν πρέπει να
  εξαιρέσουμε την –παλιότερα αμιγώς κρατική και σήμερα μερικώς ιδιωτικοποιημένη–
  ΔΕΗ, που διαγκωνίζονται μεταξύ τους για τη διασφάλιση πλεονεκτημάτων, τόσο στην
  παραγωγή, όσο και στην εμπορία ενέργειας.

Γ. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ

Ας
επιχειρήσουμε να δούμε, μέσα από αυτό το πρίσμα, ορισμένες χαρακτηριστικές
ενεργειακές επιλογές – δραστηριότητες, χωρίς να μιλήσουμε καθόλου για τις
περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις, παρότι αποτελούν την πιο συνηθισμένη αιτία των

αντιδράσεων:

α) Τα έργα στον άνω ρου του Αχελώου, σε συνδυασμό ή μη με το φαραωνικό σχέδιο της εκτροπής προς τον κάμπο της Θεσσαλίας, έχουν μια ενεργειακή πτυχή: την κατασκευή δύο νέων φραγμάτων – Υ/Η έργων, πρώτα στη Μεσοχώρα (160 MW) και μετά στη Συκιά (130 MW). Εδώ και 35 χρόνια, κράτος και ΔΕΗ έχουν ανάγει σε μείζον θέμα τη λειτουργία τους, παρότι και σαν εγκατεστημένη ισχύς και σαν προσδοκώμενη παραγωγή ενέργειας αντιπροσωπεύουν ποσοστό ασήμαντο για να συνδέεται με την ενεργειακή επάρκεια της χώρας. Την ίδια στιγμή, στη λεκάνη του ίδιου ποταμού, λειτουργούν επί δεκαετίες άλλα τέσσερα μεγάλα φράγματα της ΔΕΗ (σε Ταυρωπό, Κρεμαστά, Καστράκι, Στράτο) και δύο μικρότερα ιδιωτικά (ΤΕΡΝΑ, ΜΗΧΑΝΙΚΗ), ενώ πριν λίγο καιρό αδειοδοτήθηκε τεράστιο, διπλό αντλησιοταμιευτικό έργο της ΤΕΡΝΑ, ισχύος 680 MW!

Πολύ απλά: το κράτος και η ΔΕΗ εξακολουθούν να λειτουργούν με όρους της δεκαετίας του ’50, όταν –με τη δικαιολογία της συγκρότησης εθνικού δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας και του εξηλεκτρισμού της περιφέρειας– θεωρήθηκε αυτονόητο η ΔΕΗ να έχει τον πρώτο και αποκλειστικό λόγο στη διαχείριση των νερών όλων των ποταμών.

β) Το σχέδιο κατασκευής μονάδων λιθάνθρακα και το πρόγραμμα «Ήλιος» προωθήθηκαν κεντρικά και προέβλεπαν: το πρώτο, τη δημιουργία –σε χώρα παραγωγό λιγνίτη– 7 μονάδων παραγωγής

ηλεκτρικής ενέργειας
με εισαγόμενο λιθάνθρακα, συνολικής ισχύος 4.860 MW και το δεύτερο την
κατασκευή γιγαντιαίων φωτοβολταϊκών εγκαταστάσεων, ισχύος 10.000 MW, σε
ανεκμετάλλευτες δημόσιες και δημοτικές εκτάσεις. Και τα δύο σχέδια δεν
αποσκοπούσαν, κυρίως, στην κάλυψη υφιστάμενων εθνικών ενεργειακών αναγκών, αλλά
σε λογικές εξαγωγής ενέργειας και βίαιης αναδιάρθρωσης της αγοράς ενέργειας με
την απόκτηση σημαντικού μεριδίου από το ιδιωτικό κεφάλαιο. Οι σχεδιασμοί
αποσύρθηκαν σχετικά γρήγορα, αν και για τις μονάδες λιθάνθρακα χρειάστηκε να
«βάλει το χέρι» του ένα ισχυρό πανελλαδικό κίνημα, αξιομνημόνευτο για τον
χαρακτήρα του, τον προσανατολισμό, τη μαζικότητα και την αποτελεσματικότητά
του.

γ) Η εισαγωγή
του φυσικού αερίου στην ηλεκτροπαραγωγή ήταν μια άλλη κεντρική επιλογή, που επιβλήθηκε βίαια και σε
σύντομο χρονικό διάστημα, από μια άποψη σαν απάντηση στην αποτυχία του
«λιθανθρακικού» σεναρίου και για τις ανάγκες εξισορρόπησης του δικτύου,
εξαιτίας της κυμαινόμενης παραγωγής των ΑΠΕ. Το αξιοσημείωτο είναι ότι αυτό
έγινε σε βάρος μιας πιο ορθολογικής και οικονομικής διαχείρισης, που θα επέβαλλε
το μεγαλύτερο μέρος του εισαγόμενου φυσικού αερίου να καλύπτει άμεσα τις
ενεργειακές ανάγκες –δηλαδή με πολύ λιγότερες απώλειες– και όχι έμμεσα, μέσω
της ηλεκτροπαραγωγής, που κατανάλωνε το 75% του συνόλου. Η

άλλη αξιοσημείωτη πτυχή είναι ότι οι εγκατεστημένες μονάδες φυσικού αερίου στηρίζονται σε μηχανισμούς επιδότησης και ενίσχυσης –της τάξης των 50.000 €/MW ετησίως–, για να παραμένουν σε καθεστώς διαθεσιμότητας ισχύος, με τον μέσο συντελεστή χρησιμοποίησής τους, το 2017, να είναι μόλις 37%.

Παρ’ όλα αυτά, οικονομικοί παράγοντες και μέσα εκθειάζουν την πολύ πρόσφατη επιλογή του ομίλου Μυτιληναίου να κατασκευάσει και τρίτη μονάδα φυσικού αερίου, στην Αντίκυρα, ισχύος 650 MW. Επιλογή που εναρμονίζεται με την επιδίωξη του ομίλου να αμφισβητήσει τη δεσπόζουσα θέση της ΔΕΗ και να εξαπλωθεί, μέσω του εμπορικού του βραχίονα Protergia, στην εγχώρια και διεθνή αγορά. Πρόκειται για τον όμιλο που διαθέτει άλλες δύο μονάδες φυσικού αερίου στα διυλιστήρια των Αγίων Θεοδώρων (ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ), που δραστηριοποιείται στην εισαγωγή και εμπορία φυσικού αερίου και που επέλεξε να προμηθεύεται φτηνά ρεύμα από τη ΔΕΗ για το εργοστάσιο αλουμίνας στην Αντίκυρα, ενώ στην ίδια εγκατάσταση διέθετε την πρώτη δική του μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας –ως αυτοπαραγωγός–, που στη συνέχεια πέτυχε να αποχαρακτηριστεί και να ενταχθεί στο προνομιακό καθεστώς των ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ (συμπαραγωγή ηλεκτρισμού-θερμότητας υψηλής απόδοσης).

δ) Η ανάπτυξη αιολικών εγκαταστάσεων, βιομηχανικού τύπου ή ΒΑΠΕ, όπως συνηθίσαμε να τις αποκαλούμε, σε όλες τις βουνοκορφές είναι κλασικό παράδειγμα

ανεξέλεγκτης και
«από τα πάνω» υλοποίησης ενεργειακής δραστηριότητας, ισχυρά επιδοτούμενης και
προστατευόμενης, η οποία εξακολουθεί να μην μπορεί να αποδείξει τη χρησιμότητά
της, χωρίς την υποστήριξη νέων βλαπτικών παρεμβάσεων, όπως τα υβριδικά και
αντλησιοταμιευτικά έργα, σαν αυτό που προαναφέρθηκε. Πολύ πρόσφατα,
θεσμοθετήθηκε η «δημοπράτηση» έργων ΑΠΕ, διαδικασία που έχει να κάνει, όμως, με
την προτεραιότητα υλοποίησης των έργων και όχι με τον χαρακτήρα, το μέγεθος και
τη χωροθέτησή τους.

ε) Η υπογραφή συμβάσεων για την έρευνα και την εξόρυξη υδρογονανθράκων είναι το πιο
πρόσφατο ενεργειακό αφήγημα, με το οποίο επιχειρείται η εξοικείωση με ένα
παραγωγικό μοντέλο, του οποίου τα όρια και οι συνέπειες έχουν δοκιμαστεί, ιδιαίτερα
όταν επιχειρήθηκε να υλοποιηθεί σε χώρες οικονομικά αδύναμες, χωρίς
εναλλακτικές λύσεις και σε συνθήκες ανύπαρκτης παραγωγικής αυτάρκειας. Όσοι
«ποντάρουν» στα πιθανά οικονομικά οφέλη, αγνοούν, προφανώς, τον ευμετάβλητο
χαρακτήρα τους και την άνιση κατανομή τους, παρά τα περί του αντιθέτου
υποστηριζόμενα (π.χ. ότι θα ενισχύουν το εθνικό συνταξιοδοτικό σύστημα). Κι ας
μην μας διαφεύγει και τούτο: ο μοναδικός εγχώριος πετρελαϊκός όμιλος με
περιορισμένη συμμετοχή του δημοσίου (ΕΛ.ΠΕ.), αναζητεί αγοραστές αυτού του
ποσοστού, αφού πρώτα λειτούργησε σαν όχημα εξυπηρέτησης των συμφερόντων του

ομίλου Λάτση, με την περίφημη συγχώνευση του 1998.

Δ. ΑΝΑΒΙΩΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΣΕ ΝΕΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Οι παραπάνω επιλογές, όπως και πολλές άλλες, δεν αποτελούν παρά τα μέρη ενός μεγάλου παζλ, που έχει στο επίκεντρο την παραγωγή και κατανάλωση ενέργειας, επιλογές που υλοποιούνται μέσα σε ένα περιβάλλον που έχει θεοποιήσει την ανάπτυξη, την αύξηση του ΑΕΠ, τη διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας των οικονομιών κ.λπ. και για να υπηρετήσει αυτές τις έννοιες. Την ίδια στιγμή, αυτό που προτείνεται σαν αντίδοτο, από κάποιες πλευρές, είναι η «πράσινη» ή «βιώσιμη» ή «αειφόρος» ανάπτυξη. Αυτόματα, δημιουργείται η ανάγκη να περάσουμε **από το μερικό στο γενικό** και να δούμε την **αλληλεξάρτηση των επιμέρους ενεργειακών «επεισοδίων».**

Ο σκοπός είναι διπλός: αφενός, να εξηγηθούν πιο σφαιρικά αυτά που συμβαίνουν γύρω μας και, αφετέρου, να δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για την αντιμετώπισή τους. Το γεγονός ότι τα διάφορα «περιστατικά» δεν εκδηλώνονται συνεχώς στον ίδιο χώρο και ότι ένα νέο ανθρώπινο δυναμικό δραστηριοποιείται, εξηγεί το γιατί αυτός ο διάλογος αναζωπυρώνεται, κατά διαστήματα, αυτή τη φορά σε νέες, πολύ πιο δυσμενείς συνθήκες.

Γράφοντας αυτές τις γραμμές, η μνήμη με οδηγεί 10-12 χρόνια πίσω, στο μέσο της περασμένης

δεκαετίας, όταν και τότε είχαν ανοίξει πολλά «μέτωπα» στον τομέα της ενέργειας,
ανάμεσά τους και αυτό του λιθάνθρακα. Τότε οι «Πολίτες κατά του λιθάνθρακα»
είχαν στην προμετωπίδα της καμπάνιας τους το ερώτημα «**Ενέργεια για τι και για ποιον;**». Τώρα, συνειδητοποιώ ότι πρέπει να
ήταν από τις λίγες καμπάνιες που δεν είχαν συνδέσει τα αιτήματά τους με ένα
«ανάθεμα» ή με ένα «ζήτω», αλλά με ένα ερώτημα.

Τι
σχέση, όμως, έχει το τότε με το σήμερα; Μπορούν προβληματισμοί του τότε να
συμβάλλουν στην αντιμετώπιση πραγματικών αναγκών του σήμερα ή πρόκειται, απλά,
για μια νοσταλγική επιστροφή σε έναν νικηφόρο αγώνα του παρελθόντος; Για να
απαντήσουμε σε αυτό θα μας βοηθούσε να δούμε, σε αδρές γραμμές, το τι συνέβαινε
τότε και τι συμβαίνει σήμερα.

Το ενεργειακό τοπίο την περασμένη δεκαετία

Την
περίοδο αυτή, κυριάρχησαν τα θέματα του λιθάνθρακα, της αδειοδότησης μεγάλου
αριθμού ιδιωτικών μονάδων ηλεκτροπαραγωγής με φυσικό αέριο, η επέλαση των
αιολικών στον ηπειρωτικό και νησιωτικό χώρο, η προώθηση μεγάλων και μικρών Υ/Η
έργων και η ηλεκτρική διασύνδεση των νησιών. Εξωτερικά αντιφατικές επιλογές,
καθόλα εξηγήσιμες όμως, κάτω από το πρίσμα που περιγράψαμε στην αρχή.

Όλες
οι παραπάνω επιλογές ήταν στενά δεμένες με τον στόχο της απελευθέρωσης της

αγοράς ενέργειας, με την ορμητική είσοδο ιδιωτών, με την ανάπτυξη διακρατικών
υποδομών, κυρίως δικτύων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου,
αλλά και έργων όπως το περίφημο πρόγραμμα «Ήλιος».

Ακολούθησε
η περίοδος της οικονομικής κρίσης και της επιτήρησης. Τα πρώτα χρόνια αυτής της
περιόδου, μέσα σε περιβάλλον αβεβαιότητας και περιορισμένης οικονομικής
ρευστότητας, σημειώθηκε κάποια κάμψη στις επενδύσεις σε ΑΠΕ και κάποια
καθυστέρηση σε κρατικές υποδομές. Από την άλλη πλευρά, όμως, ολοκληρώθηκαν τα
βασικά έργα φυσικού αερίου και προχώρησε η ενοποίηση ευρωπαϊκής – εθνικής
νομοθεσίας, παράλληλα με την ωρίμανση ενός άτυπου σχεδιασμού.

Το ενεργειακό τοπίο σήμερα

Σήμερα,
συνεχίζονται οι αλλαγές και οι ανακατατάξεις, σε όλο το φάσμα, οι οποίες
υπαγορεύονται:

- Από την ανάγκη
  διασφάλισης της πρόσβασης στους ενεργειακούς πόρους.
- Από την
  επιδίωξη μεγαλύτερου ελέγχου της αγοράς από τους πιο ισχυρούς «παίκτες».
- Από την πρόθεση
  να φανεί ότι αντιμετωπίζεται σοβαρά η κλιματική αλλαγή.

Αυτό,
όμως, που –κατά βάθος– υπηρετούν, είναι:

- Την απρόσκοπτη
  λειτουργία του συστήματος.

- Τη χρήση της ενέργειας σαν προϊόν μιας αυτόνομης αγοράς που πρέπει διαρκώς να αναπτύσσεται, και όχι σαν μέσο κάλυψης υπαρκτών αναγκών στην παραγωγή, στις μεταφορές και στην καθημερινή μας ζωή.
- Μια μερική προσαρμογή των ακραίων αναπτυξιακών πολιτικών στην πιο ήπια εκδοχή της –υποτίθεται– βιώσιμης ανάπτυξης.

Αποτιμώντας τα αποτελέσματα αυτών των πολιτικών, σε ό,τι αφορά τη συντριπτική πλειοψηφία της κοινωνίας, δεν μπορεί παρά να τα βρούμε εξαιρετικά πενιχρά, αφού:

- Οι περιορισμοί στη χρήση άνθρακα είναι μικροί.
- Έχουμε τεράστια διείσδυση του φυσικού αερίου (νέοι αγωγοί, σταθμοί LNG και LPG, επενδύσεις στο σχιστολιθικό αέριο κ.λπ.).
- Η βιομηχανία των πυρηνικών παραμένει στο απυρόβλητο, σε κραυγαλέα αντίθεση με τα αντιπυρηνικά κινήματα περασμένων δεκαετιών.
- Η βιομηχανία των ΑΠΕ αναπτύσσεται μόνο χάρη στη νομική και οικονομική πριμοδότησή της.

Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι η παγίωση ενός καθεστώτος εξάρτησης, στο οποίο τη σφραγίδα βάζουν οι διακρατικές υποδομές –κυρίως, αγωγοί φυσικού αερίου και δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας– και, στο επίπεδο της ΕΕ, το «σκληρό» νομοθετικό

πλαίσιο. Καθώς η ενέργεια είναι μια κρίσιμη παράμετρος για τη λειτουργία των
οικονομιών, η εξάρτηση δεν παραμένει στο επίπεδο αυτό, αλλά επεκτείνεται στη
σφαίρα της πολιτικής, της στρατιωτικής ισχύος κ.λπ.

Κατά
συνέπεια, **οι αλλαγές –ακόμη και σε
ζητήματα περιφερειακών ενεργειακών πολιτικών– είναι ένα δυσεπίλυτο πρόβλημα, σε
σημείο τέτοιο, ώστε να είναι αδύνατο να σκεφτούμε ότι μπορούν να
πραγματοποιηθούν, χωρίς να διαταραχθεί το συνολικό status quo**.
Και κάπου
εδώ, τελειώνουμε με τις διαπιστώσεις…

Ε. ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΗ ΔΙΕΞΟΔΟ

Αναζητώντας
διέξοδο, δεν μπορεί παρά να σκεφτούμε τις αιτίες της δημιουργίας όλου αυτού,
που θα μπορούσαμε να τις κωδικοποιήσουμε ως εξής:

- Αδιαμφισβήτητα
  το κυρίαρχο αναπτυξιακό μοντέλο.
- Η πολιτική και
  οικονομική κυριαρχία των ωφελουμένων από αυτό το μοντέλο.
- Η μορφή της
  πολιτικής και κοινωνικής συγκρότησης, που λειτουργεί σε όφελος του κεφαλαίου,
  δημιουργεί συνθήκες νέας φτώχειας, περιθωριοποιεί μεγάλα τμήματα της κοινωνίας,
  συμπιέζει δημοκρατικές και κοινωνικές κατακτήσεις προηγούμενων περιόδων.

Μιλώντας
πάντα για τα προβλήματα του ενεργειακού τομέα και όχι εφ’ όλης

της ύλης, θα πρέπει να πούμε ότι έχουν μια μακριά ιστορία. Ενώ και η ιστορία των κοινωνικών και πολιτικών αγώνων, από τον περασμένο αιώνα μέχρι σήμερα, έχει να επιδείξει πολλά και σοβαρά εγχειρήματα υπέρβασης προβλημάτων αντίστοιχων αυτών που μας απασχολούν και σήμερα, κάποια εκ των οποίων (εγχειρημάτων) ευαγγελίστηκαν την πλήρη κοινωνική και οικονομική απελευθέρωση. Η αποτίμηση του χαρακτήρα και των αποτελεσμάτων αυτών των εγχειρημάτων είναι επιβεβλημένη και, ήδη, γίνεται, ιδιαίτερα μετά την πλήρη κατάρρευση του μοντέλου-καθεστώτος, που προέκυψε σαν προϊόν της Οκτωβριανής επανάστασης και την πολιτική-ιδεολογική ηγεμονία του νεοφιλελευθερισμού.

Εκείνο που τείνει να αποδειχθεί προβληματικό, σε βάθος χρόνου, δεν είναι το ότι σήμερα δεν υπάρχουν έτοιμες νέες απαντήσεις, σε όλες τις ερωτήσεις. Είναι το ότι, **σε πολλές περιπτώσεις, μένει έξω από τη συζήτηση η κριτική στη λογική της ανάπτυξης, λογική που χαρακτηρίζει τόσο τον καπιταλισμό, όσο και τις κοινωνίες που επιδίωξαν να τον «διορθώσουν» ή να τον υπερβούν**. Και αυτό το επιβεβαιώνουν οι πολιτικές και τα πεπραγμένα των καθεστώτων του «υπαρκτού σοσιαλισμού», αλλά και χωρών με εθνικο-ανεξαρτησιακά χαρακτηριστικά και φιλολαϊκό προσανατολισμό.

Ένα πολιτικο-κοινωνικό ρεύμα αντιτάσσει αυτό που περιγράφεται ως «πράσινη» ή «βιώσιμη» ή «αειφόρα» ανάπτυξη. Στην ουσία, αυτό που σημαδεύει αυτήν την

αντίληψη είναι η
αναζήτηση του βέλτιστου σημείου, μέχρι το οποίο η καταστροφή είναι επιτρεπτή.
Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι υπάρχει μια γενικευμένη αντίδραση σε όλες τις
ενεργειακές δραστηριότητες, γεγονός που –εκτός των άλλων– δημιουργεί ενοχές στα
κινήματα και, πολλές φορές, τα ωθεί σε επιλεκτική στάση, που τα κάνει ευάλωτα
στην κριτική των αντιπάλων τους.

Συμπερασματικά,
αυτό που προκύπτει σαν σημαντική προϋπόθεση ενός συνολικού αντίλογου των
δυνάμεων των κινημάτων και της πολιτικής αμφισβήτησης, είναι η **καθολική απόρριψη της έννοιας της ανάπτυξης**
και η μετάβαση, όχι στον πρωτογονισμό –όπως μας προσάπτουν–, αλλά σε
κοινωνικούς σχηματισμούς που δεν θα χαρακτηρίζονται από την εκμετάλλευση
ανθρώπου σε άνθρωπο, ούτε και από την εξουσιαστική σχέση του ανθρώπου πάνω στη
φύση. Το πώς θα φτάσουμε ως εκεί, δεν το ξέρω. Όσο δυσκολεύομαι, όμως, να
φανταστώ ότι αυτό θα είναι προϊόν μιας σειράς μικρών «λιποταξιών» από την
αναπτυξιακή κούρσα, άλλο τόσο είμαι βέβαιος ότι δεν μπορεί να είναι προϊόν μιας
προκαθορισμένης επαναστατικής διαδικασίας.

ΣΤ. ΕΠΙΛΟΓΟΣ: ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΣΤΕ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΜΕ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ ΛΟΓΟ

Όσο
πιο σύνθετα είναι τα προβλήματα, τόσο πιο σύνθετη γίνεται και η προσπάθεια
εκφοράς ουσιαστικού λόγου από τα κινήματα. Ο τομέας της ενέργειας είναι τομέας

σύνθετος, οπότε δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι στο πεδίο αυτό δοκιμάζεται σκληρά
και η συνθετική ικανότητα των κινημάτων.

Την
τελευταία δεκαετία, περίοδο για την οποία έχω προσωπική αντίληψη, υπήρξαν
αρκετές απόπειρες διατύπωσης ενός ενιαίου λόγου για τα ζητήματα της ενέργειας.
Φοβάμαι ότι οι πιο παλιές από αυτές* υπήρξαν πιο ουσιαστικές από κάποιες
πρόσφατες, παρότι ο γενικευμένος κινηματικός προβληματισμός έκανε τα πρώτα του
βήματα. Και τότε και τώρα, όμως, απείχαμε και απέχουμε πάρα πολύ από το σημείο
του να μπορούμε να διατυπώσουμε έναν συνολικό, συνεκτικό αντίλογο.

Δεν
είναι μυστικό ότι σε πολλές περιπτώσεις κυριαρχεί ο τακτικισμός και ένας στενός
ωφελιμισμός. Στο όνομα των συνθέσεων και της ευρύτητας των συμμαχιών,
«κουκουλώνονται» ουσιαστικές αντιθέσεις, όμως η ενότητα που επιτυγχάνεται είναι
επιφανειακή και ανίσχυρη. Το βλέπουμε στην επιχειρηματολογία κατά των ΒΑΠΕ, το
βλέπουμε και στην επιχειρηματολογία κατά των εξορύξεων υδρογονανθράκων. Όπως το
έχουμε δει και σε άλλους τομείς, όπως η διαχείριση του νερού ή η διαχείριση των
αποβλήτων.

Ας
μη φοβηθούμε, λοιπόν, τον ανοιχτό διάλογο και ας τολμήσουμε να αμφισβητήσουμε
και τις καθιερωμένες πρακτικές και τον συνήθη λόγο των κινημάτων. Για το καλό

μας…

_____

* Παρέμβαση 26 φορέων και κινήσεων πολιτών για τα ζητήματα της ενέργειας (21/4/2009), Παρέμβαση 31 φορέων και κινήσεων πολιτών στο σχέδιο
νόμου για τις ΑΠΕ (Μάιος 2010)

(Το κείμενο αυτό βασίστηκε σε παρέμβαση, που έγινε στα Γιάννενα, στις 10/2/2018, στον Ε.Κ.Χ. Αλιμούρα, σε εκδήλωση της Χειρονομίας-Αντιεξουσιαστικής Κίνησης)

Το παρόν κείμενο δημοσιεύεται στο τεύχος της Βαβυλωνίας #20

Ο Ζακ Ρανσιέρ για τα Κίτρινα Γιλέκα

Ζακ Ρανσιέρ

Πρώτη δημοσίευση στο Analyse Opinion Critique. Μετάφραση από Verso.

Οι αρετές του μη εξηγήσιμου – σχετικά με τα Κίτρινα Γιλέκα

Να εξηγήσουμε τα Κίτρινα Γιλέκα; Μα τι υποτίθεται ότι πρέπει να εξηγήσουμε; Να διατυπώσουμε τους λόγους για τους οποίους συμβαίνουν πράγματα τα οποία δεν περιμέναμε; Στην πραγματικότητα, σπάνια λείπουν τέτοιου είδους λόγοι. Και μάλιστα υπάρχουν άφθονοι λόγοι ώστε να εξηγήσει κανείς το κίνημα των Κίτρινων Γιλέκων: η ζωή στις περιοχές της περιφέρειας, τις εγκαταλειμμένες από τη συγκοινωνία και τις δημόσιες υπηρεσίες και στερημένες από τοπικά μαγαζιά, η κούραση από τις μακρές μετακινήσεις από και προς τη δουλειά, η

εργασιακή ανασφάλεια, οι ανεπαρκείς αμοιβές ή οι μη αξιοπρεπείς συντάξεις, η χρεωμένη ύπαρξη, η δυσκολία να τα βγάζεις πέρα…

Υπάρχουν, σίγουρα, πολλοί λόγοι που κάποιος υποφέρει. Αλλά το να υποφέρεις είναι ένα πράγμα, ενώ το να πάψεις πια να υποφέρεις είναι κάτι εντελώς διαφορετικό. Είναι μάλλον το αντίθετο. Έτσι οι πλευρές του πόνου, του να υποφέρει κανείς, οι οποίες σημειώνονται για να εξηγήσουν την εξέγερση, θα μπορούσαν εξίσου να παρατεθούν για να εξηγήσουν την απουσία του: **τα άτομα που υπόκεινται σε τέτοιες συνθήκες ύπαρξης δεν έχουν κανονικά τον χρόνο ή την ενέργεια για να εξεγερθούν.**

Αυτό το κίνημα, το οποίο διέψευσε όλες τις προσδοκίες, δεν συνδέεται με διαφορετικούς λόγους από ό,τι με εκείνους που τροφοδοτούν τη φυσιολογική τάξη των πραγμάτων. Οι λόγοι πίσω από το κίνημα ήταν, επίσης, λόγοι που εξηγούσαν την ακινησία.

Οι λόγοι για τους οποίους οι άνθρωποι κινητοποιούνται αποτελούν εξίσου λόγους για τους οποίους δεν κινητοποιούνται. Το γεγονός αυτό δεν αποτελεί μια απλή αντίφαση αλλά, πολύ περισσότερο, την καρδιά της ερμηνευτικής λογικής. Δεν συνέβη τίποτα που δεν ήταν ήδη γνωστό, κάτι το οποίο οδηγεί εκείνους που κλίνουν προς τη Δεξιά να συμπεραίνουν πως αυτό το κίνημα δεν είχε λόγο ύπαρξης, ενώ εκείνους που κλίνουν προς την Αριστερά να θεωρούν πως είναι απολύτως δικαιολογημένο -αλλά ότι δυστυχώς συνέβη σε κακή χρονική στιγμή και καθοδηγείται από τους λάθος ανθρώπους με λάθος τρόπο.

> *Όπως πάντα, υπάρχουν οι ίδιες δύο σχολές σκέψης: εκείνοι οι οποίοι δεν γνωρίζουν γιατί οι άνθρωποι κινητοποιούνται κι εκείνοι οι οποίοι γνωρίζουν για λογαριασμό τους.*

Ορισμένες φορές θα έπρεπε να κοιτάμε τα πράγματα από την ανάποδη πλευρά: ξεκινώντας ακριβώς από το γεγονός ότι εκείνοι οι οποίοι εξεγείρονται δεν έχουν περισσότερο λόγο να το κάνουν απ’ όσο να μην το κάνουν -και συχνά ακόμη λιγότερο. Κι από αυτό το σημείο εκκίνησης, να μην ψάχνουμε τους λόγους εκείνους

που μας επιτρέπουν να φέρνουμε τάξη σε αυτή την αταξία, αλλά περισσότερο να ψάξουμε τι μας λέει αυτή η αταξία για την κυρίαρχη τάξη των πραγμάτων και την τάξη των επεξηγήσεων, που συνήθως τη συνοδεύει.

Περισσότερο από κάθε άλλο κίνημα τα τελευταία χρόνια, το κίνημα των Κίτρινων Γιλέκων είναι η δράση των ανθρώπων που κανονικά δεν κινητοποιούνται: ούτε εκπρόσωποι συγκεκριμένων κοινωνικών τάξεων ούτε ομάδες γνωστές που παραδοσιακά αγωνίζονται. Άντρες και γυναίκες μέσης ηλικίας σαν αυτούς που συναντούμε κάθε μέρα στον δρόμο, στα εργοτάξια και στα πάρκινγκ, που το μόνο διακριτικό τους σημάδι είναι ένα ένδυμα που κάθε οδηγός είναι απαραίτητο να κατέχει. Αυτό που τους έθεσε σε κίνηση ήταν το πιο πεζό, το πιο γειωμένο από όλα τα ζητήματα, η τιμή των καυσίμων: ένα σύμβολο της αφοσίωσης αυτής της μάζας στην κατανάλωση που ανακατεύει το στομάχι των διακεκριμένων διανοούμενων· επίσης, ένα σύμβολο της κανονικότητας στην οποία βασίζεται ο ήρεμος ύπνος των ηγεμόνων μας: αυτή η σιωπηλή πλειοψηφία, φτιαγμένη από διασκορπισμένα άτομα χωρίς καμία μορφή συλλογικής έκφρασης, χωρίς άλλη φωνή ή ψήφο εκτός από αυτό που μετράται κατά καιρούς στις δημοσκοπήσεις ή στα εκλογικά αποτελέσματα.

Οι εξεγέρσεις δεν έχουν λόγους· έχουν όμως λογική. Κι αυτή συνίσταται ακριβώς στο σπάσιμο των πλαισίων, μέσα στα οποία οι λόγοι για τάξη ή αταξία -και οι άνθρωποι που βρίσκονται σε μια θέση να τα κρίνουν αυτά- γίνονται κανονικά αντιληπτοί. Αυτά τα πλαίσια είναι πρώτα και κύρια χρήσεις του χώρου και του χρόνου. Ιδιαίτερα, τα «απολίτικα» αυτά Κίτρινα Γιλέκα, στων οποίων την ακραία ιδεολογική ποικιλομορφία δίνεται έμφαση, έχουν υιοθετήσει τη μορφή δράσης των οργισμένων νέων του κινήματος των «Πλατειών», μια μορφή την οποία οι ίδιοι οι εξεγερμένοι φοιτητές έχουν δανειστεί από τους απεργούς εργάτες: την κατάληψη.

Η πράξη της κατάληψης σημαίνει το να επιλέγει κανείς να διεκδικεί την παρουσία του ως μια κοινότητα που αγωνίζεται σε έναν συνηθισμένο τόπο, που έχει εκτραπεί όμως, από τη

συνηθισμένη χρήση του: τη διαδικασία της παραγωγής, την κυκλοφορία ή οτιδήποτε άλλο. Τα Κίτρινα Γιλέκα διάλεξαν τους οδικούς κόμβους, αυτούς τους **μη-τόπους** τους οποίους διασχίζουν καθημερινά οι ανώνυμοι οδηγοί. Εκεί εγκαθιστούν το προπαγανδιστικό τους υλικό και αυτοσχέδιες καλύβες, όπως ακριβώς έκαναν οι ανώνυμες ομάδες ανθρώπων στις κατειλημμένες πλατείες τα τελευταία δέκα χρόνια.

Ακόμη, η πρακτική της κατάληψης σημαίνει τη δημιουργία μιας συγκεκριμένης χρονικότητας: ενός χρόνου επιβραδυμένου σε σχέση με τη συνηθισμένη δραστηριότητα, και άρα, ενός χρόνου που έχει αφαιρεθεί από την καθιερωμένη τάξη των πραγμάτων· αλλά παράλληλα, ενός χρόνου που έχει επιταχυνθεί από τις δυναμικές μιας δραστηριότητας, η οποία αναγκάζει σε συνεχείς απαντήσεις σε προκλήσεις για τις οποίες οι άνθρωποι δεν είναι προετοιμασμένοι. Αυτή η διπλή εναλλαγή του χρόνου αλλάζει τις κανονικές ταχύτητες της σκέψης και της πράξης. Την ίδια στιγμή, μετασχηματίζει την ορατότητα των πραγμάτων και την αίσθηση του τι είναι δυνατό. Πράγματα τα οποία υπομένονταν παθητικά αποκτούν μια νέα ορατότητα ως αδικίες.

Η απόρριψη ενός ορισμένου φόρου γίνεται συνείδηση ενός άδικου φορολογικού συστήματος κι έπειτα συνείδηση της παγκόσμιας αδικίας μιας πλανητικής τάξης. Όταν μια συλλογικότητα ίσων διακόπτει τη συνήθη πορεία του χρόνου και ξεκινάει να τραβά ένα συγκεκριμένο νήμα -σήμερα ο φόρος στο πετρέλαιο, στο πρόσφατο παρελθόν η επιλογή των πανεπιστημίων, οι συντάξεις ή οι μεταρρυθμίσεις στον εργατικό νόμο- ολόκληρος ο στενός ιστός των αδικιών, που δομούν την παγκόσμια τάξη ενός κόσμου που κυβερνάται βάσει του νόμου του κέρδους, αρχίζει να ξηλώνεται.

Δύο κόσμοι αντιτίθενται ο ένας στον άλλον, διευρύνοντας το χάσμα μεταξύ συγκεκριμένων αιτημάτων και της κεντρικής λογικής του κινήματος. Το διαπραγματεύσιμο γίνεται μη διαπραγματεύσιμο. Η διαπραγμάτευση συνεπάγεται αποστολή αντιπροσώπων. Αλλά τα Κίτρινα Γιλέκα, τα οποία προέρχονται από τη «βαθιά Γαλλία», για την οποία ακούμε συχνά ότι είναι ευαίσθητη στις αυταρχικές σειρήνες του «λαϊκισμού», έχουν

υιοθετήσει τις **αξιώσεις της ριζοσπαστικής οριζοντιότητας**, η οποία θεωρείται χαρακτηριστική μεταξύ των νέων, ρομαντικών αναρχικών του κινήματος Occupy και της ZAD.

Δεν μπορεί να υπάρξει καμία διαπραγμάτευση μεταξύ των συνελεύσεων ίσων ανθρώπων και των διευθυντών μιας ολιγαρχικής εξουσίας. Αυτό σημαίνει πως μια συγκεκριμένη διεκδίκηση θριαμβεύει απλώς και μόνο εξαιτίας του φόβου των τελευταίων, αλλά επίσης ότι η ικανοποίησή της αντιμετωπίζεται ως κοροϊδία σε σχέση με το τι «επιθυμεί» η εξέγερση βάσει της παρούσας ανάπτυξής της: **ένα τέλος στην εξουσία των «αντιπροσώπων», αυτών που σκέφτονται και δρουν για τους άλλους.**

Είναι αλήθεια ότι η επιθυμία αυτή μπορεί από μόνη της να λάβει τη μορφή ενός αιτήματος: το γνωστό δημοψήφισμα με «πρωτοβουλία πολιτών»[1]. Αλλά και μια λογική διεκδίκηση σαν αυτή στην πραγματικότητα κρύβει τη ριζική αντίθεση μεταξύ δύο ιδεών περί δημοκρατίας. Από τη μία πλευρά, η επικρατούσα ολιγαρχική αντίληψη: το μέτρημα ψήφων υπέρ και κατά σε απάντηση ενός τιθέμενου ερωτήματος. Από την άλλη, η δημοκρατική αντίληψη: η συλλογική δράση που διακηρύσσει και επιβεβαιώνει την ικανότητα του καθενός να διατυπώνει τα ερωτήματα μόνος του. Διότι δημοκρατία δεν σημαίνει απλώς την πλειοψηφική επιλογή των ατόμων. Είναι η δράση που υλοποιεί την ικανότητα του καθενός, την ικανότητα αυτών που δεν έχουν «αρμοδιότητα», να νομοθετεί και να κυβερνά.

Οι εξεγέρσεις πάντοτε μένουν στη μέση

Μεταξύ της εξουσίας των ίσων και των ανθρώπων που είναι «αρμόδιοι» να κυβερνούν ίσως θα υπάρχουν πάντα συγκρούσεις, διαπραγματεύσεις και συμβιβασμοί. Αλλά πίσω από αυτά, παραμένει **η άβυσσος μιας μη διαπραγματεύσιμης σχέσης μεταξύ της λογικής της ισότητας κι εκείνης της ανισότητας.**

Γι’ αυτόν τον λόγο οι εξεγέρσεις μένουν πάντοτε ημιτελείς προς μεγάλη δυσαρέσκεια ή μεγάλη ικανοποίηση των ακαδημαϊκών που διακηρύσσουν ότι είναι καταδικασμένες να αποτύχουν επειδή

στερούνται «στρατηγικής». Όμως η στρατηγική είναι απλώς ένας τρόπος δράσης μέσα σε έναν δεδομένο κόσμο. Καμία στρατηγική δεν μας διδάσκει πώς να γεφυρώσουμε το κενό μεταξύ δύο κόσμων. «θα πάμε μέχρι τέλους», λένε κάθε φορά. Αλλά αυτό το τέλος της διαδρομής δεν μπορεί να ταυτιστεί με κανέναν συγκεκριμένο σκοπό, ειδικά από τη στιγμή που τα αποκαλούμενα Κομμουνιστικά Κράτη έπνιξαν την επαναστατική ελπίδα στο αίμα και τη λάσπη.

Ίσως μ' αυτόν τον τρόπο πρέπει να καταλάβουμε το σύνθημα του 1968: «Αυτή είναι μόνο η αρχή, ας συνεχίσουμε να αγωνιζόμαστε». Τα ξεκινήματα δεν φτάνουν ποτέ στο τέλος τους, μένουν κάπου στη μέση. Εντούτοις, αυτό σημαίνει επίσης ότι δεν σταματούν ποτέ να ξεκινούν ξανά και ξανά, ακόμη κι αν αυτό σημαίνει πως οι πρωταγωνιστές αλλάζουν. Αυτός είναι ο ρεαλισμός της εξέγερσης, ένας ανεξήγητος ρεαλισμός, το να ζητά κανείς το αδύνατο. Γιατί το δυνατό έχει ήδη αφαιρεθεί από την ίδια τη μέθοδο της εξουσίας: «δεν υπάρχει εναλλακτική».

[1] Το δημοψήφισμα με λαϊκή πρωτοβουλία αποτελεί κεντρικό αίτημα που αναδύθηκε από το κίνημα των Κίτρινων Γιλέκων.

Μετάφραση: **Στέφανος Μπατσής**